

Aangemeerd in Utrecht

Bijdragen van Vietnamese vluchtelingen

Aangemeerd in Utrecht

Bijdragen van Vietnamese vluchtelingen

Het proeftraject *Aangemeerd In Utrecht, bijdragen van Vietnamese vluchtelingen* is een onderdeel van het vluchtelingen oral history project *Ongekend Bijzonder*, de bijdragen van vluchtelingen aan de stad. www.ongekendbijzonder.nl.

Ongekend
bijzonder

Dit project dat loopt van 1 oktober 2013 tot en met 30 september 2016 is een initiatief van de stichting Bevordering Maatschappelijke Participatie (BMP). www.stichtingbmp.nl

Ongekend Bijzonder deel 1 wordt gefinancierd door:

FONDS 21

VSFonds.
iedereen doet mee

BMP

Willem de Zwijgerlaan 350 B/2, 1055 RD Amsterdam

020 4282728

vluchtelingen@stichtingbmp.nl

mei 2015

Coördinatie en organisatie: Power2me, Tiffany Pham

Fotografie: Spenneman fotografie, Peter Spenneman

Ontwerp omslag: Dhr. Thai Tang An & dhr. Tran Minh Thanh

Redactie: Marjolijn Ippel

Eindredactie: Saskia Moerbeek

Ontwerp: Ori Ginale, Marc de Boer

Het copyright van deze publicatie ligt bij de stichting BMP en bij auteurs. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd worden zonder schriftelijke toestemming van BMP en auteurs.

Inleiding

Uit mijn jeugd, ik was een jaar of zestien, herinner ik me nog de beelden en verhalen over vluchtelingen die in gammele bootjes de zee op vluchtten, omdat Saigon gevallen was en het communistische Noord Vietnam het Zuiden bezette. Tot ontzetting van onder andere mijn ouders, verdronken er velen van hen op volle zee. Ik weet ook nog van het welkom waarmee de Vietnamezen die het wel redden en die in Nederland terecht kwamen, ontvangen werden. Daarna hoorde je weinig over ze, totdat in de jaren tachtig de eerste loempia kramen verschenen. Inmiddels weet ik, uit een van de verhalen uit dit boek, dat de loempia nou niet als een echt authentiek Vietnamees gerecht wordt beschouwd.

Jaren later mocht ik in het kader van een BMP project rond oudere vluchtelingen, samen met meneer Hien Nguyen uit Den Haag, een weekend voor oudere vluchtelingen organiseren waarin we experimenteerden met gedichten, verhalen, en zang. De aanvankelijke terughoudendheid, maar ook het groeiende enthousiasme van de deelnemers, die uiteindelijk een optreden gaven voor de gasten van conferentieoord Kontakt der Kontinenten, zijn me altijd bijgebleven. In dat weekend en de voorbereidingen daarvoor heb ik een aantal dingen geleerd over de manier van doen van Vietnamese ouderen. Zoals niet direct ja of nee zeggen, een voorliefde voor exacte kennis, schroom om op de voorgrond te treden, een enorm doorzettingsvermogen én een dichterlijke inslag.

Toen we in het kader van het project *Ongekend Bijzonder* ook een aantal kleinere vluchtelingengemeenschappen wilden bereiken, dacht ik gelijk aan de Vietnamezen. Ik was blij dat we in Tiffany Pham een gedreven veldwerker vonden die alles uit de kast haalde om mensen te vinden die mee wilden werken aan een oral history interview en om een groepstraject te organiseren met als doel tot een kunstzinnige presentatie te komen. Zij is zelf als jong kind met familie gevlucht, net als haar man.

En net als bij ons weekend van toen, was er aanvankelijk veel schroom om mee te doen. Heel veel schroom. Maar toen enkele van de ouderen besloten om Tiffany niet in de steek te laten en deze kans te grijpen om een mooi boek te maken met verhalen van Vietnamezen in en om Utrecht, ontstond wederom veel enthousiasme. Er werd geschreven, gedicht, gecomponeerd en ook nog geschilderd. “Ja het is belangrijk dat wij onze verhalen bewaren voor het nageslacht en dat we weten dat ze in het archief bewaard blijven. Wie weet gaan onze kleinkinderen of hun kinderen nog eens op zoek naar waar ze vandaan komen, dan moeten ze het kunnen vinden”, zei een van de deelnemers.

En het resultaat mag er zijn. Een prachtig gevarieerd boek dat ons een inkijk geeft in de belevingswereld van mensen waarvan de meesten zo'n vijfendertig tot veertig jaar geleden aanmeerden in Utrecht en omgeving. De verhalen gaan over wennen, heimwee, verdriet, doorzetten en uiteindelijk een plek vinden. Over de trots van ouders op hun kinderen en over de noodzaak om niet te vergeten. Graag wil ik alle deelnemers aan het groepstraject hartelijk danken voor hun inzet om van dit traject een succes te maken. Mijn dank gaat ook uit naar Charlotte Buitenkamp van Vluchtelingenwerk Nederland en *Ongekend Bijzonder* veldwerker Alejandra Peña voor hun bijzondere steun en vanzelfsprekend naar Tiffany en haar man die met groot respect voor elk van de deelnemers aan het tot stand komen van dit boek hebben gewerkt.

Saskia Moerbeek

Directeur

Stichting Bevordering Maatschappelijke Participatie

Tran Huu Son

Wonderen bestaan!

Zuid-Chinese Zee, 3 augustus 1979

18 uur na het vertrek vanuit de kust

Het waaide steeds harder vanuit het zuidwesten. De donkergrijze wolkblokken kwamen lager en bevonden zich boven de boot. Het begon te druppelen. Er werd angstig van binnen uit geschreeuwd: “Water! Water!”

De 45-jarige LAP, de hoofdorganisator van de vlucht, probeerde harder te roepen naar mij. “Son, wil je naar de machinekamer gaan en kijken wat er gebeurt?” Ik was op dat moment in de boeg een aantal drinkwaterkranen aan het verzamelen. Ze waren naar alle kanten geslingerd door het schommelen van de boot. Bijna iedereen was zeeziek. Niemand had nog zin om op te letten. Ik draaide me onmiddellijk om, keek met een serieuze blik naar hem en knikte instemmend. Ik liep met twee handen de houten palen vasthoudend langs de rand van de boot terug naar de machinekamer. Het was donker in de kamer. Van de 89 mensen aan boord zat meer dan twee derde rommelig door elkaar bij de machinekamer. De rest lag in groepjes op het dek. Oud en jong, mannen en vrouwen, jongens en meisjes ...

“Waar stroomt het water?” Ik richtte mijn gezicht naar het donker en schreeuwde hard.

“Hier! Hier, anh Son! Onder de motor!” Een paar mensen reageerden meteen. Haastig liep ik naar de motor en stapte over de mensen die er lagen. De houten vissersboot slingerde hevig. Ik viel plotseling in het water bij de motor. “Oh, wat een water!” riep ik geschrokken. Ik zocht een emmer. “Wie heeft er een emmer? Geef hem aan mij!” riep ik. Dertig seconden, een minuut, gingen voorbij. Geen antwoord. Niemand had zoiets bij de hand op dat moment. “Een pan is ook goed!” riep ik harder. Ik pakte ergens een metalen pan vandaan en begon om en om met twee andere jongens het water weg te hozen. Maar helaas tevergeefs! Na vier à vijf keer hozen stroomde, door het geweld van de golven, weer een enorme hoeveelheid water naar binnen. De waterstand in de machinekamer kwam steeds hoger te staan. De motor had een probleem. De brandstof werd vermengd

met zeewater en de motor deed niet meer normaal. Hij begaf het en de boot voer geen centimeter meer vooruit. Het duurde uren. Door de grote hoeveelheid water in de boot begon hij langzaam te zinken. Vanuit de hoek achter mij hoorde ik vrouwen huilen. Kinderen ook. Wanhopig probeerden mannen hun vrouw en kinderen gerust te stellen. Ik voelde mij machteloos. Ik kon niet verder gaan met het uitscheppen van water. Plotseling dacht ik aan bidden. Ik moest nú iets doen. Ik stond in het donker op en zei tegen mijn reisgenoten: “Onze tijd is nabij! Wij kunnen niet alleen maar zitten huilen. Dat helpt niets! Dat heeft geen zin! Wij gaan bidden. Ja, wij gaan bidden! Wie in Boeddha gelooft, vraagt om hulp van Boeddha; christenen vragen het aan Jezus. Wij hebben geen tijd meer. Doe het, alstublieft!” Iedereen stond even stil. Daarna begonnen een paar vrouwen heel zachtjes te bidden. En toen nog een groepje, twee groepjes ... de hele kamer. Ze voelden zich niet meer zeeziek, dacht ik te zien. Buiten was het allang donker. Het was misschien rond 6 of 7 uur in de avond. Het waaide en regende onverminderd.

Onverwachts schreeuwde de stuurman: “Ik zie licht! Ik zie licht!”

“Ja, dat klopt, ik zie het ook!” riepen anderen blij. “Hier, mijn doekje,” zei een van de organisatoren van de vlucht vrolijk tegen mij. “Dompel het in brandstof. Vlug!”

Ik wist wat hij bedoelde. Ik stopte het doekje meteen in een brandstofton en gaf het daarna aan hem.

Hij probeerde het aan te steken met vochtige luciferkopjes. Het ging niet goed. Hij liep naar binnen en zocht naar wat anders. Een droge aansteker, gelukkig! Hij sprong onmiddellijk naar buiten en zwaaide onophoudend het brandende doekje in de lucht. Hij maakte een lichtsignaal en wachtte op het antwoord van de andere kant. Het licht in de verte verwijderde zich een tijdje en kwam later weer terug. Na een paar op-en-neerbewegingen zagen we in de verte een teken van de andere kant. Een licht verscheen drie keer achter elkaar: aan-uit, aan-uit, aan-uit.

Het gevoel op dat moment was onbeschrijfelijk! Iedereen schreeuwde: “We hebben het gered, we hebben het gered!”

Wat een wonder! Wonderen bestaan!

De heer Tran Huu Son

Door de heer Tran Huu Son

De dag waarop ik mijn land verliet

Op een augustusdag verliet ik mijn land
Mijn moeder hield mijn hand vast. Het was pijnlijk
Je vlucht verscheurt mijn hart,
Maar ik bid van harte voor jouw vlucht.*

Op een dag in 1979 nam ik afscheid van mijn ouders
De palmbomen langs mijn voortuin stonden schuin, meelevend
Ik verliet hen, wetend hen nooit meer terug te zien
Voorgoed mijn ouders kwijt, mama, papa, dag

In de maanloze nacht stapte ik in een vissersboot
Dankzij de sterren aan de hemel vonden we de weg
Oh moeder, ik ben veilig geland aan de kust
Van een vrij land aan de andere kant van de aarde, wees gerust!

Op een dag in 1981 kreeg ik een bericht van verre
Door gebrek aan geld en medicijnen verloor ik mijn vader
Papa verliet mij zonder een woord te kunnen zeggen
Papa verliet mij zonder me nog een keer aan te kijken

Op een dag in 1991 kreeg ik weer een bericht van verre
Te lang wachtend op haar zoon stierf mijn moeder
Dit verlies deed mijn hart stoppen
Voor eeuwig onthoud ik uw woorden

Uw hart, papa, is zo groot als de berg Thai Son
Uw liefde, papa, is zo hoog als de wolken in de hemel
Uw hart, mama, is zo grenzeloos als de Grote Oceaan
Uw liefde, mama, is zo zacht en onuitputtelijk als het water van de rivier

Op een dag ga ik terug naar mijn land
Zouden de palmbomen in de voortuin er nog staan?
Zou mijn moeder er nog zitten, achter de deur?
Zou mijn vader mij opwachten in de hal?

Deze woorden van mij, met alle respect aan u geschreven.

Voor een gezongen, Vietnamese versie van dit lied, zie

[Youtube https://www.youtube.com/watch?v=MjgxhF3kptM&feature=em-share_video_user](https://www.youtube.com/watch?v=MjgxhF3kptM&feature=em-share_video_user)

Ngày con đi

Trần Hữu Sơn

Chậm - Thiết tha

Một ngày tháng tám con rời quê hương Mẹ cầm nước
mắt đứng nhìn con đi Con đi ruột đứt từng
phân Con đi Mẹ khăn vái thầm Cầu trời biển lặng sóng
êm Một ngày bẩy chín già từ Mẹ
Cha Hàng dừa đầu ngõ nghiêng mình xót xa Con
đi là biết nghìn trùng Con đi là vĩnh biệt
rồi Ta từ Cha mẹ con đi Đêm
khuya con bước xuống thuyền Sao trời đưa lối dẫn đường con
đi Mẹ ơi con đã đến bờ bên kia biển

rộng một trời tự do Một ngày tám một con nhận tin
 xa không tiền không thuốc Cha đành ra đi Cha
 đi mà chẳng một lần Cha đi mà chẳng một
 lời nghe thằng con nói ru thằng con thơ
 Một ngày chín chín con nhận tin Mẹ ngày ngày tháng
 tháng mỗi mòn Mẹ đi Mẹ đi nước mắt lưng
 trông Mẹ đi tan nát cõi lòng muôn đời ghi nhớ lời
 Mẹ Công cha bát ngát tầng
 mây tình Cha cao ngất như đồi Thái Sơn Bao
 la như nước trong nguồn mệnh mệnh nghĩa Mẹ một đời nuôi

con Một ngày nào đó con về quê hương Hàng dừa đầu
 ngõ có còn nghiêng nghiêng? Bóng Mẹ còn khuất sau
 rèm? Dáng Cha còn đứng bên thềm Lối
 này dâng kính Mẹ Cha Bóng Mẹ còn khuất sau
 rèm? Dáng Cha còn đứng bên thềm Lối
 này con dâng kính Mẹ Cha

Eetcultuur

Een bijdrage van de Vietnamese bootvluchtelingen

Door de heer Tran Huu Son

De Oudegracht is volgens Wikipedia de bekendste gracht van de stad Utrecht. De gracht is ongeveer twee kilometer lang en doorsnijdt de gehele binnenstad van zuid naar noord. De Oudegracht wordt overspannen door zestien bruggen. Aan één van deze bruggen – de Bezembrug – staat een loempiawagen. Bovenaan de zijkant van de wagen staat een opvallende, roodgekleurde tekst: Vietnamese loempia's. Iedereen die hier weleens een loempia heeft geproefd, zal deze lekkere hete en knapperige loempia's zeker nooit vergeten. De eigenares van deze loempiawagen is een Vietnamese bootvluchteling.

Na de val van Saigon in april 1975 werd het hele zuiden van Vietnam door het noordelijke dictatoriale communistische regime gedomineerd. Honderdduizenden ambtenaren van de toenmalige Republiek Vietnam werden opgepakt en naar de zogeheten 'heropvoedingskampen' gestuurd. Miljoenen zuiderlingen zochten een weg om te vluchten. Ze gingen de zee in met een vissersboot of ter voet de bergen in en de grens over. De een had geluk een vrij land te bereiken, de ander kwam nooit aan op de bestemming.

Om humanitaire redenen heeft de Nederlandse regering eind jaren zeventig en begin jaren tachtig van de vorige eeuw duizenden Vietnamese bootvluchtelingen in Nederland ontvangen als A-statusvluchtelingen. Om een nieuw bestaan op te bouwen, probeerde een aantal Vietnamese bootvluchtelingen sinds midden jaren tachtig loempia's te verkopen.

Eén van deze gelukkige vluchtelingen is de eigenares van de loempiawagen aan de Bezembrug. Bij deze brug herhaalt de geschiedenis zich. Rond het jaar 1400 werden op deze brug diverse marktwaren verhandeld. Ongeveer 600 jaar later komt onder andere een Vietnamese vluchteling bij deze brug loempia's verkopen. De brug is misschien daardoor wel drukker en gezelliger geworden. Een loempia is een langwerpige rolletje, gemaakt van een deeglaag en gevuld met groenten en bijvoorbeeld kip. Dit kleine loempiaatje wordt gefrituurd en warm gegeten met een sausje, dat voornamelijk van uien, tomaten en pepers gemaakt wordt.

Eigenlijk neemt de loempia geen serieuze plek in in het dagelijks leven van de Vietnamezen. De loempia is in Vietnam veel minder bekend dan in Nederland. Als de natuur de wet van mutatie kent, dan denk ik dat de loempia in Nederland een voorbeeld is van de werking van deze wet. Het is moeilijk uit te leggen. Op de markt, langs de straten, bij de hoek van de supermarkt komt men de speciale loempiawagens vaak tegen. Ze zijn een herkenbaar icoon van de activiteiten van de Vietnamese vluchtelingen geworden. We noemen dit stukje cultuur de eetcultuur. Vietnamezen eten patat, aardappels en zuurkool uit de Nederlandse keuken. Nederlanders eten loempia's en vissaus volgens het Vietnamese eetpatroon.

De eetcultuur van beide bevolkingen integreert harmonisch en natuurlijk. Heel fijn.

De eigenares van de loempiawagen bij de Bezembrug aan de Oudegracht verkoopt loempia's om een bestaan op te bouwen en om in haar levensonderhoud te voorzien. Ze had waarschijnlijk nooit gedacht dat ze bezig was een steentje bij te dragen aan de gezelligheid rondom de Oudegracht en aan het verrijken van de eetcultuur van de stad Utrecht. Dat is toch wel wat ze doet. Echt een wonder!

Vietnamezen hier

Technisch woordenboek voor vluchtelingen in ons land uitgegeven
De schrijver Tran Huu Son

DEN HAAG — Minister Brinkman (WV) kan nu weten dat xuong de en so day men respectievelijk aambeeld en xynuuw (gisting) betreffen.

Het vje de Vietnamse leemingen voor het eerste en het laatste Nederlande aurod nit het technisch woordenboek dat zij plaatsen in Den Haag kring van mr. R. van Kiewel, voorzitter van de stichting Prijzen Opvang Vluchtelingen.

Het Nederlands-Vietnamezisch woordenboek is nu zoengeteld door de lemmen waken, en schiedende en Vietnamse vluchteling Tran Huu Son (27). Het lemmen met het karnen meeldit hij hier megenen meewijgheden met de laad stijn yak niet kon afleiden.

STEUN

Roer is nu technisch onderwijze constant te Ulyssich. Het vje heeft meelditend aan de uitgever van het boek, dat in een oplage van tiene is vertrieuen en 25 gunden laad die kade gijde is veel legger. Het boek draagt de belemdigke meeldit aan het uitgegeven van de megenen 1000 Vietnamzen in ons land.

Het vjregrod via technisch opleidingen, waar zij veel be- zeggende voo' wdden, kon kenne op de arbeidsmarkt.

Het woordenboek telt 1100 woorden, gelidrod aan lemmen, wddende, karnenwden, wddende en beelgde. Het is meelditend beoeld voor megenen van de CONZA, maar beoeldigke meelditend de beoeldigke beoeldigke. De wddende de de lemmen, Oak te Vlaanderen meelditend het vjregrod. Daar loel het 40 gunden.

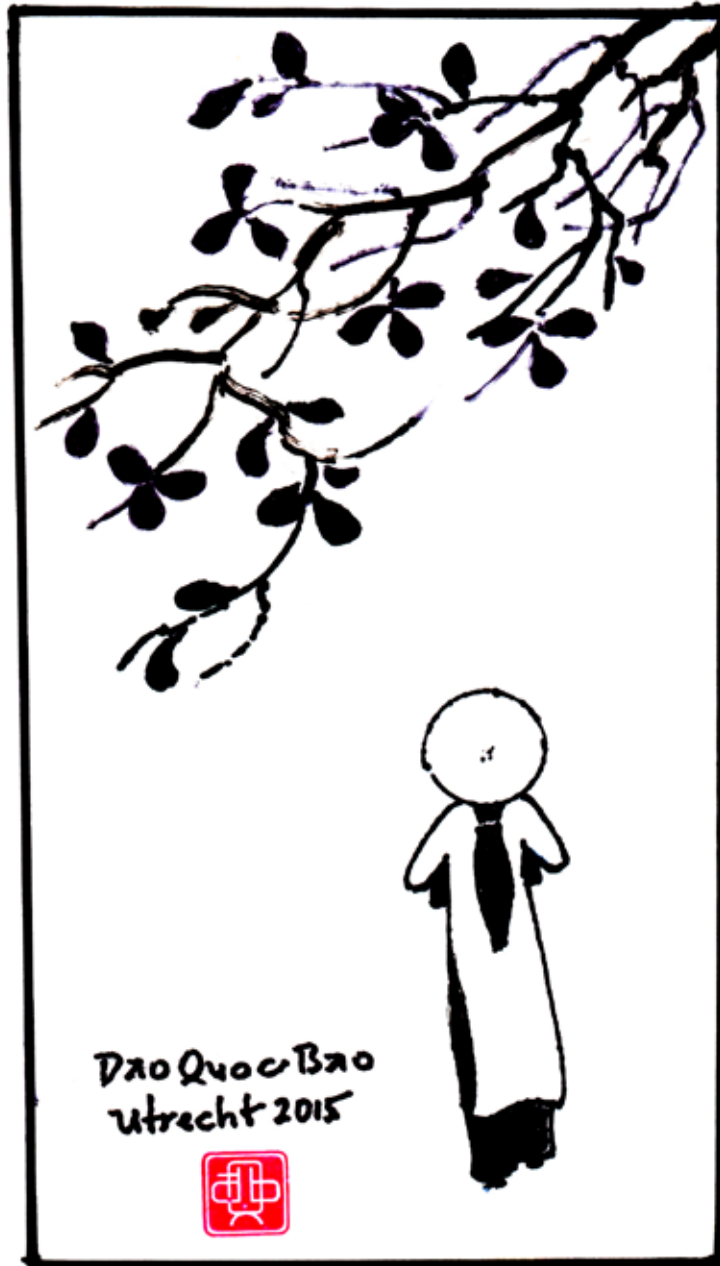
Het ministerie van wetgde, meeldigke meelditend en cultureel meelditend meelditend meelditend de Dikke Van Dale beoelditend wij nu ook de Dikke Tran. Bij de strek van het boek meelditend meelditend meelditend. Er meelditend de tekene die wij niet kenne meelditend die meelditend meelditend.

Tran Huu Son en zijn vromen beoelditend 1978, beoelditend hij te Nederland meelditend, meelditend ook het meelditend beoelditend. Tran beoelditend ook het meelditend meelditend meelditend voo' in het boek (beoelditend).

★ Tran Huu Son met een

Dao Quoc Bao

NHỚ QUÊ

Lại một mùa Xuân xa cố hương
Mưa xuân giăng lạnh khắp phố phường
Một mình tha thần bên hồ liễu
Nặng trĩu tâm hồn với nhớ thương.

Đào Quốc Bảo

Lied

Nostalgie

De lente is weer terug, nog steeds ben ik ver van mijn vaderland

De ijskoude lente-regen heeft zich verspreid door de stad

Alleen heb ik gewandeld langs het wilgenmeer

Mijn geest beklemd door melancholie.

De lente is weer terug, nog steeds ben ik ver van mijn vaderland

De ijskoude lenteregen heeft zich verspreid door de stad

Zwijgend luister ik naar de middagwind

Mijn geest beklemd door melancholie.

Nhớ Quê

Thơ và Ý nhạc :
Đào Quốc Bảo

Khoan thai D

The musical score is written in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 3/4 time signature. It consists of ten staves of music. The lyrics are written below the notes. Chord symbols are placed above the notes. The lyrics are: 'Lại một mùa xuân xa cố hương. Mưa xuân rơi lạnh buốt phố phường. Một mình thơ thẩn bên hồ liễu. Tâm hồn nặng trĩu bao niềm thương. Lại một mùa xuân xa cố hương. Mưa xuân dâng lạnh buốt phố phường. Chiều về âm thầm nghe lời gió; cho hồn man mác sầu tha hương.'

Lại một mùa xuân xa cố hương. Mưa
xuân rơi lạnh buốt phố phường. Một
mình thơ thẩn bên hồ liễu. Tâm
hồn nặng trĩu bao niềm thương. Lại
một mùa xuân xa cố hương. Mưa
xuân dâng lạnh buốt phố phường.
Chiều về âm thầm nghe lời gió;
cho hồn man mác sầu tha hương.

Mijn school en de flamboyant boom

Op deze tekening staat mijn oude school in Vietnam met een tak van de bloeiende flamboyant. In Vietnam wordt, vooral in het Noorden, op bijna elke schoolplein, een flamboyant geplant. Deze heeft rode bloemen en bloeit in de zomer. Als de bloemen bloeien begint het examenseizoen en breekt de zomervakantie aan. Wanneer de bomen bloeien moeten de kinderen afscheid nemen van hun klasgenoten en leerkrachten. Een zeer droevig moment, ook al zien we elkaar het volgende schooljaar weer terug. De flamboyant bloem wordt ook wel de bloem van lieve schoolkinderen genoemd.

De heer Bao Quoc Dao

De slak

Door dee heer Dao Quoc Bao

Vertaler: Pham Van Tuan-Anh

Cu Bi was zeven of acht jaar oud, naïef en heel beweeglijk. Na schooltijd ging Bi graag in de tuin spelen, vlinders vangen, bloemen plukken en onkruid wieden. Op een dag ving hij een slak zo groot als een jackfruitpit, vastgekleefd aan de jasmijnboom, kronkelend en sierlijk dansend tegelijk. Bi was de koning te rijk. Hij hoorde zijn moeder vaak vertellen over het sprookje van prinses Slak-Slak. Zijn moeder zong:

*Hé, Slak-Slak, prinses in wording, dans voor mij.
Ik zal mooie rode en zwarte kleding voor jou maken.*

Het was voor het eerst dat hij een slak zag dansen. Uit nieuwsgierigheid plukte hij een blad en raakte de slaksprieten er zachtjes mee aan. De slak kromp ineem, de intrekende sprieten verdwenen. Bi kreeg er spijt van en hij wachtte op een reactie van de slak. Inderdaad, na een minuut kwam er beweging in de slak en de twee sprieten kwamen weer dansend tevoorschijn. Bi dacht eventjes na en herinnerde zich iets. Hij holde naar de keuken, haalde een doorzichtig, glazen kommetje en een weelderig groen blaadje sla. Hij pakte heel voorzichtig de slak op, legde deze op het blaadje en deed het glazen kommetje eroverheen. Daar lag het gevangen diertje helemaal stil. Dat leek Bi niet te deren, hij wachtte stoïcijns af. Voor de slak leek de situatie weer veilig. De danser boog zich, met zijn sprieten vooruit paradeerde hij in zijn glazen kooi. Bij elke aanraking van zijn sprieten met de glazen wand, trok hij deze in en kromp onbeweeglijk ineem. Na een aantal keren raakte de artiest uiteraard gefrustreerd door de barrière. Zingen, dansen, schrijven, dichten, schilderen en boetsen zijn allemaal kunstvormen. Het was niet inspirerend om kunst te maken in een beperkende omgeving. Cu Bi, als kleine toeschouwer, raakte ook verveeld en ging weer naar binnen.

De volgende dag ging Cu Bi in de tuin een bezoekje brengen aan zijn prinses Slak-Slak. De prinses bleef onbeweeglijk. De dag erna was het net zo, of zelfs nog erger: de slak bleef liggen op de uitgedroogde blaadjes sla. De slak was dood. Bi leek verdrietig, maar of hij spijt had, wist niemand.

Die jongen dat was ik

De tijd ging heel snel voorbij, het verhaal van de slak was in de vergetelheid geraakt. Cu Bi was intussen een grote, sterke jongen geworden en zag er redelijk knap uit. Die jongen, dat was ik! Ik maakte een studieperiode door en met een onafgemaakte droom ging ik de dienstplicht in. Net als mijn leeftijdsgenoten moest ik stoppen met studeren en de wapens ter hand nemen. Na tien jaar lang strijden, moesten wij, van het zuidelijke leger, onder druk van de tegenstanders capituleren en ons melden in een van de talrijke concentratiekampen met extreme ontberingen, overgeleverd aan het loodzware lot. In 1981 werd ik vrijgelaten en keerde ik terug naar mijn gezin in Saigon, maar ze waren op dat moment al gevlucht en gevestigd in Nederland. Pas in 1984 kreeg ik toestemming van de Nederlandse regering om me met mijn gezin te herenigen. Vol blijdschap vertrok ik naar mijn gezin, maar tegelijk verliet ik met groot verdriet mijn vaderland. Ik liet mijn oude moeder en andere dierbaren achter. Mijn gezin en ik woonden in Utrecht, het hartje van “de Lage Landen”. Een mooie omgeving met vriendelijke mensen. In alle delen van Nederland waren er geen oorlogen, geen geweld, geen groot onderscheid tussen rijk en arm. Veel persvrijheid en ook vrijheid van meningsuiting waren het motto van de regering. Ik woonde daadwerkelijk in Het Beloofde Land “DIASPORA”.

Van bankwezen naar vleesexport

Om iets te vertellen over mijn jeugd ... Ik droomde ervan om bij een bank te werken. De Vietnamese Nationale Bank had toentertijd een toelatingsexamen geopend om kandidaten te werven voor de studie Algemeen Bankbedrijf (Technique de Banque, een drie jaar durende Franse opleiding), georganiseerd door de overheid. Meer dan zeventienhonderd kandidaten hadden zich ingeschreven, slechts dertig waren geselecteerd; ik was een van de gelukkigen. In 1962, tijdens mijn laatste studiejaar, moest ik in dienst gaan. Mijn droom vervloog. De tien jaar dat ik in het leger zat, was ik beroofd van mijn enige ambitie. Heel deprimerend!

Toen ik in Utrecht aankwam, was ik 47 jaar. Een zeer moeilijke leeftijd om een geschikte baan te vinden, temeer omdat ik nergens in was gespecialiseerd behalve het bankwezen en ik had mijn ervaringen in het leger. Om te werken in het bankwezen moest ik helemaal opnieuw beginnen en door het leger was ik daar te oud voor. Uiteindelijk ging ik werken voor een vleesexportbedrijf Lunenburg in Oudewater en daarna bij Dumeco in Scherpenzeel. Na ongeveer dertien jaar werken ging ik met pensioen. Ik betreur het nog steeds dat ik niet iets wezenlijks heb kunnen bijgedragen aan mijn stad Utrecht. In Nederland, en in het bijzonder Utrecht, is het ten eerste van groot belang om eerst de taal te leren om sociale contacten te onderhouden, om naar de dokter te kunnen gaan, om de dagelijkse boodschappen te kunnen doen. Ten tweede is het belangrijk om werk te vinden en kinderen op te kunnen voeden. De opvoeding van de kinderen hier komt grotendeels overeen met de opvoeding van Vietnamese kinderen, alleen de gewoontes en tradities zijn anders. Ouders moeten hun kinderen harmonie leren en hen leren deze op de juiste manier toe te passen. Mijn gezin heeft zich hier goed aangepast en is goed geïntegreerd. Mijn vrije tijd besteed ik aan tuinieren en schrijven. Ik schrijf vrijwillig voor onder andere twee maandbladen: *Đặc San Quyết Tâm*, voor Vietnamese vluchtelingen in Alphen aan den Rijn en *Việt Nam Nguyệt San*, voor Vietnamese vluchtelingen in Nederland. Daarnaast schrijf ik artikelen voor *Cái Đình*, *Việt Hòa* en *Phong Trào Du Ca Vietnam*. Momenteel heb ik mijn debuut gemaakt met mijn eerste boek, in het Vietnamees, over de herinneringen aan mijn vaderland, over familie en vrienden, met als titel *Gió Thoảng Hương Yêu* (Zachte, geliefde wind).

Literair schrijfkamp

Over schrijven en dichten gesproken, ik herinner me het verhaal uit mijn jeugd, van de slak die gevangen zat in zijn glazen kooi. Ik kwam op het idee om een literair schrijfkamp te organiseren voor mensen. Het idee was om op literair gebied met elkaar te strijden om zo waardevolle verhalen en boeken te produceren. Het eerste literaire schrijfkamp werd georganiseerd in 1979, in de tijd van markteconomie en subsidies. Volgens mij werden de schrijvers overweldigd door een oerwoud aan vlaggen, spandoeken, borden met roosters, regels, enzovoort. Vooral de meegekomen vrienden van de deelnemers verstoorden de concentratie van de schrijvers die toch al moeite hadden met de voorgeschreven thema's. Bij het bekijken van een aantal documenten zie ik dat een aantal mensen, deelnemers of geen deelnemers,

hebben gezegd dat het schrijfkamp voor hen vooral een manier was om te ontspannen. Anderen zeiden dat het schrijfkamp een goede reden was om sociale contacten op te doen of voor het erkennen van hun talent. Al die redenen waren onjuist, omdat het enige doel schrijven was. Het resultaat was dan ook teleurstellend, het was een verspilling van tijd, energie en geld. Sommigen namen er jaren achter elkaar deel aan zonder enige schrijfresultaten te boeken. Terwijl anderen die nooit aan een schrijfkamp deelnamen, in staat waren om elk jaar veel boeken te produceren. Als het op deze manier doorging, zou het schrijfkamp snel verleden tijd zijn, omdat het niets opleverde. Daarom zijn we er uiteindelijk mee gestopt.

Telkens als ik in het centrum van Utrecht ben, ga ik wandelen aan de Oudegracht. Langs het water tot aan de Domtoren om de oude architectuur te bewonderen, de mensen en hun bezigheden te aanschouwen, en niet te vergeten: te genieten van een kopje koffie (net als in Vietnam) op het terras aan de grachten.

Ik ben momenteel met pensioen en mijn enige hobby is schrijven, om herinneringen vast te leggen over mijn vaderland, over tradities en gewoontes van de Vietnamezen. Wie weet helpt dit mijn kinderen en kleinkinderen om later onderzoek te kunnen doen naar de oorsprong van de Vietnamezen in Utrecht en de rest van Nederland.

Utrecht, lente 2015

Con ốc sên

Thuở ấy Cu Bi mới chỉ độ bảy hay tám tuổi, ngây thơ nhưng rất hiếu động. Những khi tan trường về, Bi chỉ thích ra vườn chơi, bắt bướm, hái hoa và nhổ cỏ dại. Một hôm cu cậu bắt gặp một con ốc sên to bằng một cái hạt mít bám trên thân cây hoa nhài, vừa trườn mình vừa múa râu thật duyên dáng, Bi mừng như bắt được của. Nó thường nghe mẹ nó kể chuyện cổ tích về nàng công chúa Sên Sên, rồi mẹ hát:

“Sên Sên mày lên công chúa, mày múa tao xem, Tao may quần đở áo đen cho mày”...

Đây là lần đầu tiên nó được nhìn con ốc sên múa. Vốn bản tính nghịch ngợm, tò mò, nó bứt một chiếc lá cây, khẽ quẹt vào râu con sên. Con vật co rúm mình lại, hai sợi râu rụt vào, biến mất... Bi tỏ vẻ hối hận, đứng chờ phản ứng của con sên. Quả nhiên, cả phút sau mới thấy sên chuyển động, rồi hai sợi râu lại dương lên múa may. Bi suy nghĩ và như chợt nhớ ra điều gì, nó vùng chạy vào nhà bếp lấy ra một cái chén thủy tinh trong suốt và một tàu lá rau diếp xanh mơn mớn, nó rón rén thò tay bắt con sên đặt lên lá rau rồi lấy chén thủy tinh úp lại: Thế là con vật nhỏ bé bị cầm tù nằm im. Bi không quan tâm điều đó, hồn nhiên chờ đợi...

Có lẽ thấy tình hình trở lại yên tĩnh, diễn viên múa lại uốn mình, vươn râu biểu diễn, lượn lờ quanh lòng thủy tinh. Mỗi lần chạm râu vào thành chén thì rụt râu, thun mình, nằm bất động, Vài lần như thế, diễn viên chắc cũng bực mình vì cái rào cản này. Đàn địch, ca múa, viết văn, làm thơ, vẽ tranh, tạc tượng đều là những bộ môn nghệ thuật cả. Làm nghệ thuật mà bị gò bó trong cái gọi là trại sáng tác thì hết cả nguồn cảm hứng. Cu Bi là khán giả tí hon cũng phải ngán ngẩm theo, cu cậu bỏ vào nhà... Ngày hôm sau, Bi ra vườn thăm công chúa Sên Sên. Công chúa không hoạt động nữa. Ngày kế tiếp cũng thế, có khi còn tệ hơn: Con ốc sên nằm lẫn lóc trên mấy lá rau héo queo héo quắt. Thì ra là con ốc sên đã chết! Bi tỏ vẻ tội nghiệp, nhưng nó có chút ân hận nào không? Ai mà biết... Rồi thời gian qua đi rất nhanh, chuyện con ốc sên đã gần như bị xóa đi trong ký ức, cu Bi ngày nay đã là một chàng trai khỏe mạnh, khá bảnh trai. Chàng trai đó chính là tôi. Tôi trải qua một thời cấp sách, ước mơ chưa thành thì phải nhập ngũ theo lệnh Tổng Động Viên, thế là lớp thanh niên chúng tôi phải “Xếp bút nghiên theo việc đao cung”. Mười năm chinh chiến để cuối cùng, vì áp lực của các cường quốc, chúng tôi, quân đội miền Nam, buông súng tan hàng, trình diện vào các trại tập trung gian khổ cùng cực, thôi thì ba chìm bảy nổi với cả chín cái lênh đênh nữa. Năm 1981 tôi được trả tự do về với gia đình ở Sài Gòn, vợ con tôi lúc này đã vượt biên sang Hòa Lan.

Mãi đến năm 1984 mới có quyết định của chính phủ Hòa Lan cho tôi sang định cư dưới diện đoàn tụ. Ngày đi, tôi được gặp lại vợ con là một niềm vui, nhưng bỏ lại quê hương, bỏ lại mẹ già và người thân ruột thịt là một nỗi buồn đeo đẳng. Vợ con tôi và tôi định cư tại thành phố Utrecht, trái tim của Vùng Đất Thấp. Người và cảnh ở đây đẹp và hiền hòa. Nói chung, khắp mọi miền đất nước HL không có chiến tranh, không có bạo lực, không có sự phân biệt giàu nghèo, tự do báo chí, tự do ngôn luận là chủ trương đường lối của chính phủ. Tôi thật sự đang được sống trên Vùng Đất Hứa “DIASPORA”.

Cũng phải nói sơ qua về quá trình lập thân của tôi. Tôi hằng mơ ước nghề ngân hàng. Nhân Ngân Hàng Quốc Gia VN có mở một kỳ thi tuyển thí sinh theo học lớp Huấn Luyện Chuyên Môn Ngân Hàng (Technique de banque, dạy chương trình Pháp, thời gian 3 năm) do nhà nước tổ chức. Hơn 700 thí sinh ghi danh và chỉ lấy 30, may mắn tôi đã trúng tuyển. Năm 1962, tôi đang học năm thứ 3 thì bị nhập ngũ, thế là mộng không thành. Mười năm quân ngũ đã cướp đi cái hoài bão duy nhất của tôi, thật chán nản vô cùng. Khi đặt chân đến Utrecht tôi vừa tròn 47, cái tuổi mà có thể nói là rất khó kiếm việc làm, lại nữa, tôi không có chuyên môn nào, ngoài việc làm ngân hàng và làm quân nhân. Làm ngân hàng thì phải học lại từ đầu, làm quân nhân thì không còn tuổi tác. Cuối cùng thì tôi đã làm công nhân hãng dệt xuất khẩu Lunenburg (Oudewater) rồi Dumeco (Scherpenzeel) được khoảng gần 13 năm thì nghỉ hưu. Tôi rất tiếc chưa làm được cái gì cho thành phố Utrecht của tôi cả. Bắt đầu cuộc sống ở HL nói chung và ở Utrecht nói riêng là phải học ngôn ngữ của người bản xứ để chào hỏi xã giao, đi bác sĩ và nhất là chợ búa hàng ngày... Sau đó là tìm việc làm và đi làm, nuôi nấng dạy dỗ con cái. Vấn đề dạy dỗ con cái của người bản xứ cũng như của người Việt Nam cũng tương tự, nhưng chỉ có khác nhau ở phong tục và tập quán, cha mẹ đưa trẻ phải có nhiệm vụ dạy cho nó biết dung hòa, áp dụng cho đúng. Gia đình tôi hội nhập vào xã hội mới cũng khá dễ dàng. Rảnh rỗi, ra vườn chăm sóc cây cối, viết lách. Tôi tự nguyện viết cho 2 tờ nguyệt san của Cộng Đồng tỵ nạn CS tại Alphen a/d Rijn - Đặc San Quyết Tâm và của Cộng Đồng TNCSVN tại HL - Việt Nam Nguyệt San, báo mạng Cái Đình, Việt Hòa và Phong Trào Du Ca VN... Hiện giờ tôi cũng đã thực hiện được một tác phẩm đầu tay, viết về những kỷ niệm về quê hương, về gia đình và bằng hữu, sách được mang tên Gió Thoảng Hương Yêu bằng chữ quốc ngữ. Nhắc đến viết văn, làm thơ, tôi lại trăn trở tới câu chuyện con ốc sên bị nhốt trong chén thủy tinh vào thuở thiếu thời và nghĩ đến việc mở trại sáng tác văn học nghệ thuật hàng năm cho những người có khả năng thi đua sáng tác ngõ hầu cho ra những tác phẩm có

giá trị. Trại sáng tác đầu tiên được mở ra vào năm 1979 thời kỳ kinh tế thị trường, thời bao cấp. Theo tôi nghĩ, người viết sẽ bị choáng ngợp bởi nùng cờ, bởi pa-nô, biểu ngữ, bảng ghi chép thời khóa biểu, nội quy v.v... và nhất là những người bạn cùng tham dự trại quấy rầy, ngồi viết không được tập trung, có khi còn bị gò bó về chủ đề nữa là đằng khác. Lướt qua một vài tài liệu về vấn đề này, một số người, trại viên hoặc không phải trại viên, nói rằng: Nhập trại để thư giãn, nghỉ dưỡng, lại có những người khác cho rằng vào trại là để giao lưu gặp gỡ hay được nhập trại là do cấp trên tưởng thưởng cho những người có khả năng, có thành tích. Những luận điệu này không đúng vì vào trại là để viết. Kết quả lập trại không thu hoạch được bao nhiêu mà gây lãng phí thời gian và tiền bạc. Có trại viên tham dự cả mấy năm liền mà không có lấy một tác phẩm. Lại có những người viết chưa hề biết đến trại sáng tác nhưng vẫn hàng năm cho ra hàng loạt tác phẩm hay. Cứ cái đà này, Trại Sáng Tác sẽ dần dà đi vào dĩ vãng vì trại không còn tác dụng nữa.

Có dịp vào trung tâm thành phố Utrecht, tôi thường thả bộ trên đường Oudegracht, dọc theo con kênh tìm đến tháp chuông Domtoren để chiêm ngưỡng những kiến trúc cổ xưa, ngắm cảnh sinh hoạt của người dân thành phố nơi đây và không bao giờ quên kết thúc bằng một ly cà phê phin (như ở Việt Nam) ở góc đường sát bờ kênh. Nhà thờ Domkerk xưa là một trong 40 nhà thờ lớn nhất trên đất nước Hòa Lan, Domtoren là tháp chuông của nhà thờ này. Do trận bão lốc năm 1674 đã làm nhà thờ bị hư hại nặng ở phần giữa, chỉ còn tháp chuông và một phần đầu là còn có thể phục chế mới có thể sử dụng được. Thời gian trùng tu là khoảng những năm từ 1921 – 1938 và từ 1979 – 1988. Domtoren là một tháp chuông cổ kính, xây dựng vào thời trung cổ, cao vợi vợi với 112 thước và có 465 bậc thang lên tháp, sức tôi leo hụt hơi chưa chắc đã lên tới đỉnh. Domtoren là biểu tượng của thành phố Utrecht. Vì vậy, tháp rất nổi tiếng của cả cái xứ Uất Kim Hương này.

Hiện tại tôi đã nghỉ hưu, sở thích duy nhất của tôi là viết lách không ngoài mục đích ghi lại những kỷ niệm về quê hương, về phong tục tập quán của dân tộc VN, biết đâu điều này sẽ giúp cho con cháu chúng tôi tra cứu và tìm hiểu về cội nguồn của dân tộc mình sau này.

Utrecht, Mùa Xuân 2015

Bui Nang Phan

Van Bao loc naar Nieuwegein

Bảo lộc mijn woonplaats in Vietnam heeft een meer midden in de stad. 60 jaar geleden, toen Bảo lộc nog 'een stad tussen de bossen' was, ging ik vaak naakt zwemmen in dit meer... Nieuwegein waar ik nu woon, heeft een park dat uitziet als een bos in de stad. Ik ga daar geregeld lopen voor de ontspanning... Dit zijn twee steden waar ik van hou. Die twee zijn in alle opzichten anders. De een heb ik kleiner afgebeeld net of hij boven op een berg ligt. Dat is ook omdat het het verleden is. De andere stad (Nieuwegein) lijkt aan de voet van een berg te liggen. Die heb ik groter geschilderd, omdat dat het heden is. Maar als deze twee naar elkaar kijken, dan lijken beiden even klein.

De heer Bui Nang Phan

Mùa đông đã tàn

Door de heer Bui Nang Phan

Như một thông lệ, hàng năm vào những ngày cuối tháng tư, khi Hoà lan bước vào mùa tulip, những đàn chim trốn tuyết lũ lượt kéo nhau về trong nắng ấm mùa xuân, tâm trí tôi lại quay về nơi tôi đã được sinh ra, với những kỷ niệm kinh hoàng tủi nhục, như một vết thương kéo dài 40 năm chưa lành. Biến cố đau thương xảy ra cho dân tộc tôi ngày 30/04/1975, khi cộng sản miền bắc chiếm được miền nam Việt nam sau 20 năm chiến tranh tàn khốc, đã giết chết hơn triệu người Việt ở cả hai miền. Cuộc chiến đã gây ra những cảnh tang thương đổ vỡ về cả tinh thần lẫn vật chất, những thiệt hại mà chiến thắng dù có lớn lao đến đâu cũng không bù đắp được.

Chiến tranh vừa kết thúc, chính quyền mới đã áp dụng một chính sách tàn ác và thâm độc: Thành lập các “trại cải tạo” để giam giữ hơn một triệu quân nhân, 300 ngàn công chức và trí thức của miền nam, những người mà họ gọi là tay sai của đế quốc Mỹ giết hại đồng bào. Thiết lập các vùng “kinh tế mới” cưỡng bức người dân ra khỏi các thành phố hầu chiếm nhà của họ, đồng thời tịch thu tài sản của người miền nam bằng chiến dịch đánh tư sản, và các đợt đổi tiền hạn chế.

Do vậy, hàng triệu người Việt nam đã liều mạng vượt biển bằng những con thuyền mong manh. Thống kê của Cao ủy Tỵ nạn LHQ ước đoán có trên 500 ngàn người Việt đã vùi thân dưới lòng biển sâu trên đường đi tìm tự do. Đây là một thảm nạn kinh hoàng của thế kỷ 20 đã đánh động lương tri nhân loại, khiến các nước, trong đó có Hoà lan, mở cửa tiếp nhận những “thuyền nhân”. Từ 1975-1985 Hoà lan đã đón nhận trên 6.000 người Việt đầu tiên đến định cư trên đất nước này. Tôi là một trong số “thuyền nhân” ấy. Tôi sinh năm 1950 tại miền bắc, năm 1954 khi cộng sản chiếm được miền Bắc, hơn một triệu người đã chạy vào miền Nam, mẹ tôi đưa anh em tôi xuống tàu theo đoàn người đi tìm tự do, cha tôi đã bị thực dân Pháp bắn chết năm 1953 khi em tôi còn trong bụng mẹ, năm ấy mẹ tôi mới 24 tuổi. Năm 1968 tôi được lệnh nhập ngũ khi đang

học Đại học, và như mọi thanh niên lớn lên trong một nước chiến tranh, tôi tình nguyện theo học khoá Sĩ quan Trừ bị và trở thành Sĩ quan của miền Nam.

Năm 1975, khi cộng sản chiếm được miền Nam, tôi bị bắt đi học tập cải tạo tập trung, cuối năm 1981 tôi được thả ra kèm theo lệnh quản chế tại nông trường (có nghĩa là thay thế nhà tù này bằng một nhà tù khác). Do đó, lợi dụng lúc chuyển trại tôi đã trốn về Saigon, vài ngày sau vượt biên trên một chiếc ghe nhỏ, được tàu Cap Anamur cứu vớt sau 4 ngày lênh đênh trên biển. Tôi đến Hoà lan vào tháng 3/1982 và hiện đang sống ở Nieuwegein, thuộc tỉnh Utrecht.

Utrecht là một trong 4 thành phố lớn nhất của Hoà lan, nằm ở trung tâm đất nước, có đủ hầu hết các sắc dân trên thế giới, trong đó có người Việt tỵ nạn. Là một “thành phố đa văn hoá” nên người Utrecht dễ dàng chấp nhận sự khác biệt (meer tolerantie), mặt khác, sống ở thành phố lớn người nhập cư dễ dàng hội nhập, có điều kiện phát triển và có nhiều cơ hội thăng tiến hơn ở các thị xã nhỏ, đặc biệt đối với các sắc dân thiểu số như người Việt nam.

Khi mới tới Hoà lan, cảm giác đầu tiên của tôi là: Lạnh lẽo, khí hậu và cả dân cũng vậy. Tôi thấy rất lạ vì người Việt nói chung rất dễ, mở mang và ấm cúng. Người Việt sống bên ngoài nhiều hơn. Bên cạnh đó là nỗi nhớ nhà, cảm giác bất lực và có lỗi với người thân còn ở lại trong nước. Suốt ngày quanh quẩn trong nhà nên nỗi nhớ mỗi ngày mỗi đầy, nuttelooos voelen càng lúc càng day dứt.

Sự bận rộn giúp cho người ta thoát ra khỏi sự cô đơn và gesloten, nên ngay những năm đầu tôi đã tham gia vào các hoạt động cộng đồng, văn hoá và xã hội, giúp cho chính mình và cho đồng hương có cơ hội gặp gỡ, trao đổi tin tức, kinh nghiệm và giúp đỡ lẫn nhau. Nhờ vậy mà sự cô đơn và nỗi buồn đã không giết chết được chúng tôi, mà “những thứ không giết được ta sẽ khiến ta mạnh mẽ hơn”.

Tôi được sinh hoạt Hướng đạo từ nhỏ khi còn ở Việt nam, nên đã cùng với một số cựu Hướng đạo sinh Việt nam lên gặp Scouting Nederland, để xin thành lập các đoàn riêng cho trẻ em Việt. Hướng đạo là một tổ chức giáo dục cho hoà bình và tình huynh đệ thế giới, nên chúng tôi đã được het landelijk bestuur tận tình giúp đỡ. Ngoài việc thừa nhận các đơn vị trẻ em gốc Việt, hội cho phép sử dụng trại trường huấn luyện và các địa phương cho mượn hội quán làm nơi sinh hoạt hàng tuần.

Sau trại huấn luyện đầu tiên dành cho 25 trưởng người Việt, landelijk bestuur đã bổ nhiệm một nhóm werkgroep và trao cho mỗi thành viên một tập “declaratie”. Chúng tôi không ai bảo ai, nhưng rất ưu tư và khó chịu. Hướng đạo là một phong trào tự nguyện, thế mà ở một nước tự do như Hoà lan mà “họ” bắt chúng tôi phải khai báo: ngày giờ nào, đi đâu, bằng phương tiện gì, với mục đích gì? (kèm theo chứng từ), giống như đang sống dưới chế độ cộng sản. Sau mấy tháng không thấy ai gửi declaratie, trưởng chủ tịch mới giải thích declaratie là để văn phòng hội hoàn trả các chi phí mà trưởng đã bỏ ra cho phong trào. Các trưởng đã hy sinh thì giờ cho phong trào mà còn phải hy sinh cả tiền bạc nữa thì gánh nặng quá lớn. Nhưng rồi cũng chẳng có ai gửi declaratie cho hội.

Trong những năm đầu, đa số người Việt chưa có việc làm, chưa thông thạo ngôn ngữ của địa phương, lại không có hobby (sống trong một nước lạc hậu và chiến tranh làm gì có hobby), nên người Việt có nhu cầu đọc sách báo tiếng Việt. Những thứ ấy không có trong các thư viện Hoà lan. Bên Mỹ có số người Việt tỵ nạn đông đảo lại tập trung ở một số thành phố nên đã có hai nhà xuất bản Việt nam ra đời, nhưng chủ yếu là tái bản những sách cũ trước 1975 và số lượng in cũng không nhiều nên giá thành rất mắc, cước phí bưu điện lại cao và thủ tục chuyển ngân ngày ấy phức tạp.

Qua một người bạn cũ, tôi đã liên lạc được với hai nhà xuất bản và họ đồng ý gửi sách sang Hoà lan bằng đường thủy, nhờ vậy mà người Việt ở Hoà lan là một trong những nước đầu tiên có sách báo tiếng Việt bằng giá ở Mỹ. Sau này số người mua sách giảm dần, tôi đã làm “trung gian” cho các thư viện Hoà lan, giúp lựa sách, xếp loại, tóm lược nội dung và mang sách đến tận thư viện. Hiện thư viện Trung ương NBD Biblion có hơn 2.000 tựa đề sách Việt mà mọi người có thể mượn qua bưu điện, tại các thư viện nhỏ cũng có từ 500 đến 1.000 cuốn.

Làm việc đối với con người là một nhu cầu của cuộc sống, nó giúp con người thăng tiến và trở thành một thành viên của xã hội. Nhưng đối người nhập cư từ một đất nước xa xôi, có một nền văn hoá khác biệt, thì sự tìm kiếm được một công việc rất khó, một công việc thích hợp lại càng khó hơn. Chưa kể, các bằng cấp chuyên môn của người Việt nam không được công nhận, nhưng rào cản lớn nhất vẫn là ngôn ngữ. Bằng tất cả thiện chí và nỗ lực cá nhân, tôi theo học các khoá tiếng Hoà lan, nhưng rồi cứ học trước quên sau. Tôi lại

không có khiếu về ngôn ngữ, nên sau khi học hết 400 giờ, dù lấy được Certificaat Nederlands als Vreemde Taal, mà ra chợ nói cũng chẳng ai hiểu, mua món gì cũng phải đưa tiền có mệnh giá cao để người ta thối lại, chỉ khi nào thấy một tiệm vắng khách mới dám đưa tiền lẻ cho kassa đếm.

Khi còn nhỏ, tôi học ở trường Trung học Kỹ thuật và vẫn thường nghe thầy nói: “một trăm lần nghe không bằng một lần thấy, một trăm lần thấy không bằng một lần làm”. Tôi quyết định học tiếng Hoà lan bằng cách... làm. Tôi ghi danh học khoá Maatschappelijk werk trong thành phố, năm đầu tôi chẳng hiểu gì cả, sau mỗi giờ học tôi phải mất một ngày để tra tự điển mới hiểu nội dung bài học, nhưng sau ba năm tôi đã geslaagd met hoge cijfers. Nhân cuộc họp Vietnamese maatschappelijk werk ở Den Haag, một đồng nghiệp thắc mắc tại sao có trình độ đại học như tôi mà lại đi học MBO/SD, lúc đó tôi mới biết Sociale Dienstverlening có HBO. Phát hiện này đối với tôi không quan trọng, vì nhờ khoá học tôi đã có đủ ngôn ngữ làm việc với xã hội Hoà lan, dù vẫn còn là một “taalhandicap”.

Sau một thời gian làm maatschappelijk werker, tôi lại thất nghiệp. Khi ấy người Việt ở Hoà lan muốn ăn đồ á châu phải sang tận Paris để mua. Tôi quyết định mở tiệm Thực phẩm á châu, nhưng số tiền chúng tôi chỉ có 2.000 gulden. Tôi làm đơn xin thị xã mượn 25.000 gulden (start onderneming) nhưng bị từ chối, tôi đành gửi thư cho những người Việt quen biết để xin họ giúp đỡ, với khẩu hiệu “một gulden của bạn giá trị bằng một rijksdaalder đối với chúng tôi”. Kết quả có hơn 100 người bạn hứa giúp, mỗi người cho mượn một betaalkaart 500 hoặc euro betaalkaart 200, trong khi mỗi người chỉ có tối đa 2 betaalkaart hoặc 5 euro betaalkaart. Như vậy là họ đã cho chúng tôi mượn một nửa tài sản của họ. Toen het bedrijf eenmaal goed liep, hebben we ook nog een lening gekregen van de gemeente, maar toen had die lening voor ons niet meer zoveel waarde als ze in het begin zou hebben gehad. Tôi lập gia đình vào cuối năm 1971, khi đang ở trong quân đội, tôi được nghỉ phép 15 ngày về làm đám cưới, sau đó mỗi năm nghỉ phép tối đa 15 ngày... chúng tôi sống trong cái “hạnh phúc mong manh” ấy chưa đầy ba năm rưỡi, thì tôi đã bị đi cải tạo và phải xa nhau bảy năm trong hoàn cảnh lộn độn của đất nước và của mỗi cá nhân. Khi đoàn tụ tại Hoà lan năm 1982, we kenden elkaar nauwelijks meer, en door verschillende ervaringen maakten het moeilijk om weer opnieuw met elkaar te beginnen. Nhưng rồi với tình yêu và thiện chí chúng tôi đã “đá văng chữ bắt trong chữ bắt khả”. Bây giờ chúng tôi đã có bốn đứa con, 2 trai 2 gái và tất cả đã trưởng thành.

Ngày tôi bị bắt đi cải tạo, đưa con trai của chúng tôi chưa đầy 2 tuổi, khi gặp lại ở Hoà lan nó đã gần 10 tuổi. Nó không biết tiếng Việt và tôi không biết tiếng Hoà lan. Bởi như nhiều phụ huynh khác, sợ con mình không theo kịp bạn cùng lớp, vợ tôi đã dùng tiếng Hoà lan sai văn phạm và không đúng giọng với con khi ở nhà. Bây giờ nó biết rất ít tiếng Việt và tiếng Hoà lan của nó cũng không hoàn hảo als moedertaal. Để sửa chữa tình trạng này, những anh em thiện chí đã mở lớp Việt ngữ cuối tuần ở các địa phương, nhưng kết quả rất nhỏ vì chính đưa trẻ lớn lên ở Hoà lan không có nhu cầu và không có hứng học tiếng Việt.

In 1982 heeft de toenmalige regering geld uitgetrokken voor een programma “Onderwijs in eigen taal en cultuur” (OETC) en kunnen de kinderen ook op school Vietnamese leren. Een paar uur per week is niet veel, maar psychologisch is het wel belangrijk. Ze zien het als een gewoon vak. Do đó, các phụ huynh và con cái họ khi ở nhà có lý do nói tiếng Việt như một môn học ngoại ngữ. Nhờ vậy mà ba đưa con sau của chúng tôi may mắn hơn anh của chúng, có thêm một ngôn ngữ là tiếng Việt và tiếng Hoà lan cũng “chuẩn” như người Hoà lan. Là người tỵ nạn, chúng tôi rất biết ơn đất nước Hoà lan đã tiếp nhận và giúp đỡ chúng tôi trong những năm tháng đầu, nhưng theo tôi, chương trình OETC là sự giúp đỡ có hiệu quả nhất.

Hoà lan đang bước vào mùa xuân của đất trời, và tôi cũng đã trải qua mùa đông lạnh giá của cuộc đời. Sau 33 năm sống tự do trên đất nước bình yên và xinh đẹp này, tôi thấy mình hạnh phúc và mỗi ngày tôi khám phá ra nét độc đáo và nhân bản trong văn hoá Hoà lan. Tôi yêu đất nước này và coi nó như quê hương thứ 2 của mình. Dĩ nhiên, tôi cũng rất biết ơn người vợ yêu quý, đã cùng tôi đi trên đoạn đường chông gai suốt 44 năm qua.

Bùi Năng Phán

De winter is voorbij

Door de heer Bui Nang Phan

Zoals elk jaar, in de laatste dagen van april, als het tulpenseizoen in Nederland aanbreekt en de vogels vanuit de zuidelijke streken naar Nederland terugvliegen, gaan mijn gedachten terug naar de plaats waar ik geboren en getogen ben. Aan die plaats heb ik verschrikkelijke en vernederende herinneringen; een wond die na veertig jaar nog niet geheeld is. De hartverscheurende gebeurtenis die mijn volk is overkomen vond plaats op 30 april 1975, toen de communisten vanuit het noorden, na twintig jaar lang heftige oorlog gevoerd te hebben, uiteindelijk Zuid-Vietnam wisten te veroveren. De nieuwe regering voerde daarna een buitengewoon wreed beleid: er werden “heropvoedingskampen” opgezet om daarin ruim 1 miljoen militairen plus 300.000 ambtenaren en intellectuelen uit Zuid-Vietnam op te sluiten. Er werden “nieuw-economische zones” aangelegd, en de stadsbewoners werden gedwongen zich daar te vestigen. Tegelijkertijd werden de bezittingen van de Zuid-Vietnamezen geconfisqueerd via specifiek op de rijken gerichte operaties en door de instelling van een nieuwe munteenheid waarbij deze mensen slechts een klein deel van hun vermogen overhielden. Het gevolg hiervan is dat miljoenen Vietnamezen hun leven gewaagd hebben in gammele bootjes om hun land te kunnen ontvluchten. Volgens de schatting van de UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees) zijn er honderdduizenden Vietnamezen verdronken tijdens de zoektocht naar vrijheid. Deze verschrikkelijke gebeurtenis van de 20e eeuw heeft ertoe geleid dat een groot aantal landen, waaronder Nederland, de deuren open hebben gezet om deze vluchtelingen op te vangen. In de periode 1975-1985 heeft Nederland ruim zesduizend Vietnamese bootvluchtelingen een thuis geboden. Ik behoor tot deze groep. Ik kom uit het noorden van Vietnam. Toen de communisten daar in 1954 aan de macht kwamen, evacueerde mijn familie naar het zuiden, samen met meer dan een miljoen andere Vietnamese vluchtelingen. Ik was toen vier jaar oud. In 1975, nadat de communisten Zuid-Vietnam hadden veroverd, stuurden ze mij (omdat ik officier van Zuid-Vietnam was) naar een heropvoedingskamp en in 1981 werd ik naar een landbouwwerkkamp overgebracht (wat een beetje meer vrijheid betekende). Tijdens de rit kon ik gelukkig ontsnappen en slaagde erin Saigon te bereiken. Hier zag ik kans in een klein bootje te vluchten en, na vier dagen rond te hebben gedobberd op zee, ben ik uiteindelijk gered door het schip Cap Anamur van een liefdadigheidsorganisatie.

In maart 1982 kwam ik aan in Nederland. Tegenwoordig woon ik in Nieuwegein, in de provincie Utrecht. Destijds woonden er amper Vietnamezen in de stad Utrecht. Echter, als je vlak bij een multiculturele stad woont, heb je meer kans om hogerop te komen dan in kleine dorpjes. Als een stad met inwoners van bijna alle nationaliteiten van de wereld, kent Utrecht een ruimere tolerantie. Verder bieden grote steden immigranten veel meer middelen voor integratie, veel mogelijkheden voor het ontwikkelen van hun karakter en veel kansen voor een succesvolle carrière. Mijn eerste indruk van Nederland was dat het er koud en kil was, zowel het klimaat als de mensen. Voor ons was dat wennen, want in Vietnam zijn de mensen over het algemeen vrolijk, openhartig en warm. Ze leven bovendien veel meer buiten. Daarnaast was er de heimwee, en een gevoel van machteloosheid tegenover de rest van mijn familie, die nog in Vietnam was. Vooral als je alleen binnenshuis leeft, wordt die heimwee steeds erger en langzaam maar zeker verscheurt het gevoel van nutteloosheid je vanbinnen. Ik had ooit gelezen dat het actief bezig zijn met iets je kan helpen de eenzaamheid en het isolement te doorbreken. Daarom zette ik me in de eerste jaren in voor activiteiten van de gemeenschap en voor de maatschappij, en probeerde ik de gelegenheid te creëren om gedachten en ervaringen uit te wisselen en elkaar te helpen – waarvan ik dan zelf ook weer kon profiteren. Hierdoor konden de eenzaamheid en het isolement ons niet klein krijgen. Integendeel, we zijn daardoor juist sterker geworden.

Vietnamese scouts

Van jongs af aan was ik actief als padvinder. Samen met een aantal oude scouts kwam ik in contact met Scouting Nederland met de vraag of er de mogelijkheid was om een speciale scoutinggroep op te zetten voor Vietnamese kinderen. Het landelijk bestuur vond dat een goed idee en heeft ons met hart en ziel geholpen. Naast de goedkeuring voor het oprichten van de scoutinggroep voor kinderen van Vietnamese komaf, gaf de organisatie ons toestemming voor het gebruik van haar faciliteiten voor onze training. Van de plaatselijke scoutinggroepen mochten wij de gebouwen gebruiken voor onze wekelijkse bijeenkomsten. De eenheden van toen bestaan nu niet meer, maar binnen Scouting Nederland zijn er nog steeds veel Nederlandse leiders van Vietnamese afkomst actief. Na het eerste trainingskamp voor vijftig Vietnamese leiders, benoemde het landelijk bestuur een werkgroep. Alle leden kregen toen een boekje met declaratieformulieren. Wij voelden ons hierbij niet op ons gemak. De padvinderij was tot stand gekomen op vrijwillige basis en nu, in een vrij land zoals Nederland, moes-

ten we voor al onze activiteiten ineens weer allerlei zaken 'aangeven': wanneer, waar, hoe, met welk doel – met bewijs erbij! Even leek het erop alsof wij weer onder het communistische regime leefden. Nadat er enkele maanden geen declaraties waren ingediend, legde de leider aan ons uit dat die declaraties bedoeld waren voor onkostenvergoedingen, zodat de voortrekkers niet te veel werden belast door zelf voor allerlei onkosten te moeten opdraaien. Zelfs na deze uitleg heeft uiteindelijk niemand onkosten gedeclareerd ...

Behoeftte aan boeken

In de eerste jaren hadden de meesten van de Vietnamezen nog geen werk. Ze beheersten de taal nog niet goed, hadden geen hobby's (in een oorlogssituatie hebben mensen geen hobby's) en hadden daarom behoefte aan Vietnamese boeken en tijdschriften. Deze waren nog niet te vinden in de bibliotheken. In de VS woonden de Vietnamezen in een aantal steden in veel grotere gemeenschappen; daar waren dan ook twee Vietnamese uitgeverijen, die zich echter concentreerden op het herdrukken van boeken van vóór 1975. De oplage was niet erg groot en de boeken waren vrij prijzig. Ook de portokosten waren hoog, om nog maar niet te spreken van de geldwisselkoers en de bijbehorende provisie. Via één van mijn vrienden van toen ben ik in contact gekomen met twee uitgeverijen, die bereid bleken hun boeken naar Nederland te (laten) verschepen. Hierdoor werd Nederland een van de eerste landen waarin Vietnamezen de boeken konden kopen voor dezelfde prijs als in de VS. Later, toen het bergafwaarts ging met de verkoop van boeken, werkte ik als 'tussenpersoon' voor de bibliotheken in Nederland; ik hielp hen met het opzoeken van gewenste boeken, categoriseerde ze, schreef samenvattingen en leverde de voorbereide boeken aan aan de bibliotheken. Tegenwoordig heeft de Nederlandse Bibliotheek Dienst Bibliion meer dan tweeduizend Vietnamese boektitels, die door iedereen geleend kunnen worden en per post worden toegestuurd, en er staan vijfhonderd tot duizend Vietnamese boeken in een aantal kleine bibliotheken.

Honderd keer zien is minder dan één keer echt doen

Werken is een levensbehoefte van de mens, het helpt mensen zich te ontwikkelen tot een nuttig element van de maatschappij. Echter, voor immigranten vanuit een ver land met een totaal andere cultuur is het überhaupt vinden van een baan al zeer moeilijk, laat staan het vinden van een geschikte baan. Diploma's uit Vietnam worden hier

namelijk niet erkend. Daarbovenop vormt de taal een grote barrière. Met al mijn bereidheid en wilskracht had ik taalcursussen gevolgd, maar ik kon niet zoveel nieuwe woorden opnemen. Blijkbaar had ik geen talenknobbel. Na vierhonderd uur taallessen, en ondanks het Certificaat Nederlands als Vreemde Taal, kon ik mij nog steeds niet goed verstaanbaar maken. Ik betaalde altijd met biljetten van 10 en 25 gulden of nog groter – en kreeg dus steeds een hoop wisselgeld terug – omdat ik alleen met klein geld durfde te betalen (met de hulp van de caissière) als er geen andere klanten bij de balie waren. Toen ik nog op de Technische Middelbare School in Vietnam zat, hoorde ik vaak van de leraar: “Honderd keer luisteren is minder dan één keer zien, en honderd keer zien is minder dan één keer echt doen.”

Ik besloot het Nederlands te leren door ... te doen. Ik gaf mij op voor de cursus Maatschappelijk Werk in de stad. In het eerste jaar snapte ik er helemaal niks van en na elke les zat ik een hele dag te worstelen met de woordenboeken, maar na drie jaar ben ik toch geslaagd, met hoge cijfers. Tijdens een vergadering van Maatschappelijk Werk in Den Haag vroeg een collega mij waarom iemand zoals ik, met een universitair opleidingsniveau, de opleiding mbo-Sociaal Dienstverlener had gedaan. Toen hoorde ik pas dat er ook hbo-cursussen Sociale Dienstverlening waren. Voor mij deed dat er toen niet zoveel meer toe, omdat ik juist door de cursus voldoende taalniveau bereikt had om verder te kunnen werken in de Nederlandse maatschappij.

Crowdfunding

Na een periode als maatschappelijk werker raakte ik mijn baan kwijt. Omdat in die tijd de Vietnamezen uit Nederland naar Parijs moesten reizen om aan Aziatische ingrediënten te komen, besloot ik een toko te gaan beginnen. Bij elkaar geraapt hadden wij echter slechts 2.000 gulden. Ik diende een aanvraag in bij de gemeente voor een startlening voor een onderneming à 25.000 gulden. Die aanvraag werd echter afgewezen en ik stuurde vervolgens een brief rond aan mensen die ik kende met de vraag om financiële hulp, onder het motto “Jouw gulden is bij ons een rijksdaalder waard”.

Het resultaat was meer dan honderd positieve reacties met de belofte voor hulp hebben we ook nog een lening gekregen van de gemeente, maar toen had die lening voor ons niet meer zoveel waarde als hij in het begin zou hebben gehad.

Onmogelijk bestaat niet

Ik ben getrouwd sinds eind 1971. Door mijn dienstplicht en door mijn verblijf in heropvoedingskampen na 1975 hadden mijn vrouw en ik nauwelijks gelegenheid gehad om tijd met elkaar door te brengen. Toen ik in het kader van de gezinshereniging in Nederland aankwam, kenden wij elkaar nauwelijks meer en verschillende gebeurtenissen en ervaringen maakten het moeilijk om weer opnieuw met elkaar te beginnen in een normale familiesfeer. Maar met onze goede wil en liefde voor elkaar hebben wij het voorvoegsel “on” uit “onmogelijk” weten te schrappen. Wij hebben nu twee zoons en twee dochters, inmiddels allemaal volwassen. Toen ik opgesloten werd in de heropvoedingskampen was onze oudste zoon nog geen twee jaar; op de dag dat ik hem weer zag in Nederland was hij al bijna tien. Hij sprak geen Vietnamees en ik sprak geen Nederlands. Zoals veel Vietnamese ouders trachtte mijn vrouw hem Nederlands te leren in de hoop dat hij geen achterstand in de klas zou krijgen, maar helaas had hij van haar incorrect Nederlands geleerd. Nu heeft hij een zeer bescheiden woordenschat in het Vietnamees, en zijn Nederlands is ook niet zo goed. Wij probeerden samen met onze vrienden deze tekortkoming te corrigeren door Vietnamese taallessen aan te bieden in de weekeinden, maar het resultaat stelde teleur, want de ouders zagen weinig noodzaak en onder de kinderen was er weinig animo. In 1982 heeft de toenmalige regering geld uitgetrokken voor het programma “Onderwijs in Eigen Taal en Cultuur” (OETC) en konden de kinderen ook op school Vietnamees leren. Een paar uur per week was niet veel, maar psychologisch wel erg belangrijk: de kinderen zagen het nu als een gewoon vak en waren daardoor meer gemotiveerd. Als vluchtelingen zijn wij Nederland zeer dankbaar voor de opvang en alle hulp in de eerste periode, maar naar mijn mening is het OETC-programma het meest effectief geweest. Door dit programma beheersen onze kinderen ook de Vietnamese taal en kunnen zij hun traditionele basis behouden. Het integratieproces gebeurt bij hen probleemloos en op natuurlijke wijze, zonder angst opgeslokt te worden door de maatschappij. Dit helpt de tweede generatie om te bereiken wat ze willen; iets wat zij destijds niet konden. Nederland gaat op dit moment de lente in, en voor mij is de steenkoude winter van mijn leven ook voorbijgegaan. Na drieëndertig jaar in de vrijheid van dit prachtige en vreedzame land voel ik mij gelukkig; ik ontdek telkens weer de unieke en humane kenmerken van de cultuur hier. Ik hou van dit land en beschouw het als mijn tweede vaderland. Natuurlijk ben ik mijn lieve vrouw zeer dankbaar dat zij mij al vierenzeventig jaar lang op deze weg, die vele obstakels heeft gekend, vergezelt.

Luu Thi My Phung

De jaren in Utrecht

Door mevrouw Lưu Thị Mỹ Phụng

In 1979 kwamen wij, na een barre tocht uit Vietnam, in Nederland aan. In de mist en koude lucht van een vroege ochtend in september, belandden we in het opvangcentrum te Biddinghuizen. Na zes maanden om de taal te leren, om te acclimatiseren en om een klein beetje de Nederlandse gewoontes te leren kennen, kregen we een gezinswoning in Dronten aangewezen.

Op een avond, toen ik aan het opruimen was, hoorde ik iemand de sleutel in de voordeur steken. Ik keek naar de klok. Kwart voor acht. Dagelijks rond dit tijdstip ging mijn man van zijn werk naar huis. Ik liep naar de deur. Son stond er al.

Buiten was het donker en heel erg koud. De winterdagen in Nederland zijn heel kort. De koude lucht kwam met Son mee naar binnen. Ik voelde het. Son legde zijn tas naast zijn werktafel, keek vrolijk in mijn ogen en fluisterde: “Weet je dat ik vandaag goed nieuws kreeg?”

Ik wist niet wat voor nieuws. Al meer dan vier jaar, sinds ik mijn ouders, mijn stad en mijn familieleden moest verlaten, wachtte ik op nieuws. Nieuws van mijn ouders uit Vietnam, nieuws over het lot van de andere landgenoten die op de vlucht waren, nieuws van het werk van mijn man op school en nog meer.

Son liep naar de eettafel, ging zitten en begon het verhaal te vertellen. Vanmorgen liet meneer Bikker, de rector van het Christelijk Lyceum te Utrecht waar Son werkte, weten dat hij een huis in Nieuwegein voor ons had gevonden. We mochten eind april verhuizen. Het was heel fijn om te horen. Niet dat ik niet in Dronten wilde wonen. Ik hoefde eigenlijk niet meer zo nodig te kiezen. Ik had allang gekozen voor een plekje om vrij te kunnen leven. Dat was de reden waarom ik Vietnam onder het dictatoriale, communistische regime verliet. Dankzij de warme armen van de Nederlandse bevolking had ik dit plekje eigenlijk al gevonden.

Maar Son werkte in Utrecht. Na een jaar met de bus en trein tussen Dronten en Utrecht heen en weer gereisd te hebben, had hij een huis vlakbij de school gekregen. Dat was toch fijn. Dus we gingen in Nieuwegein wonen.

Nieuwegein was een nieuwe gemeente in de provincie Utrecht en lag 12 kilometer ten zuiden van de stad Utrecht. Op een dag in eind april kwamen we in Nieuwegein aan. De lente was overal aanwezig. Bomen met lichtgroene bladeren stonden vrolijk langs de weg. Kersenbloemen bloeiden geweldig om de hoek. De hemel was blauw. De zon stond hoog en straalde warm. De nieuwe woning was klein in vergelijking met het vorige huis in Dronten. Dit huis vormde samen met andere huizen een grote flat langs de Muiderschans. Met drie kleine slaapkamers was het voldoende voor een gezin met vijf personen. En met een redelijk grote tuin op het westen konden onze kinderen-Khoi van zes jaar, Phuong van vier jaar en Dong van vier maanden oud-na schooltijd lekker spelen.

Dronten of Nieuwegein, het leven gaat door

Dronten of Nieuwegein, ons dagelijks leven ging gewoon door. 's Ochtends, wanneer de auto's van de andere bewoners uit de flat startten en veel lawaai maakten op straat, ging mijn man de deur uit en nam de sneltram naar zijn werk. Ik haalde de kinderen uit bed en zorgde dat ze op tijd op school kwamen. De basisschool lag op loopafstand van ons huis. Mijn oudste zoon, Khoi, was drie jaar oud toen hij met mij Vietnam verliet. Op die leeftijd begon hij Vietnamees te leren praten. Hier in Nederland volgde hij Nederlands onderwijs, dus kon hij alleen thuis Vietnamees leren. Later, dankzij het project Onderwijs in Eigen Taal en Cultuur (OETC) volgden onze kinderen Vietnamese taallessen op de woensdagmiddagen. De verhalen die door de Vietnamese meester verteld werden, maakten onze kinderen nieuwsgierig naar waar hun ouders vandaan kwamen. Zo ging het jaar in jaar uit. Mijn kinderen zaten inmiddels op de middelbare school. Ze werden steeds zelfstandiger. Ik had daardoor meer tijd voor een baan buitenshuis.

Door dertig jaar in Nieuwegein te hebben gewoond, heb ik ook dertig jaar Utrecht meegemaakt. De sneltram brengt je vanuit Nieuwegein naar het centrum van de stad Utrecht, je gaat gewoon Hoog Catherijne voorbij. Op een gegeven moment vraag je jezelf af hoeveel keren je hierlangs bent gelopen. Heel veel keren! Ik kan het niet meer onthouden. Langzamerhand neemt Utrecht een dierbare plek in in mijn hart. Het lijkt alsof het de stad is waar ik ben geboren en getogen.

Utrecht is nu nog vol in ontwikkeling. Boven het Centraal Station zie je een gigantisch architectonisch gebouw, het witte gebouw van muziekcentrum Vredenburg, oprijzen in de blauwe ruimte. Dat is het kind, een bijzonder kunstwerk, van de architect Herman Hertzberger. Beneden, in de kelders van het Centraal Station, zijn de bouwvakkers nog steeds dag en nacht bezig met bouwen. Van tijd tot tijd probeert Utrecht te veranderen in een moderne stad. Utrecht ondergaat een metamorfose. Maar hoe dan ook, Utrecht blijft voor mij altijd een mooie, oude stad.

De straten zijn betegeld met ongelijke klinkers tussen de kleine, lieve huisjes. Deze smalle en vriendelijke straten leiden mensen naar de bloemenmarkt aan de Oudegracht.

Utrecht leeft in het lawaai van de dynamische bloemenverkopers, en wordt benauwd in de drukte van de massa's mensen die op zaterdagmiddagen winkelen langs de Oudegracht. Utrecht is altijd gezellig.

Zittend op de veranda van de Winkel van Sinkel, met een warm kopje thee in de koude lente, kun je de gotische Domkerk zien die uitsteekt in de blauwe hemel. Op dat moment voel ik dat ik even terugga naar de vorige eeuwen.

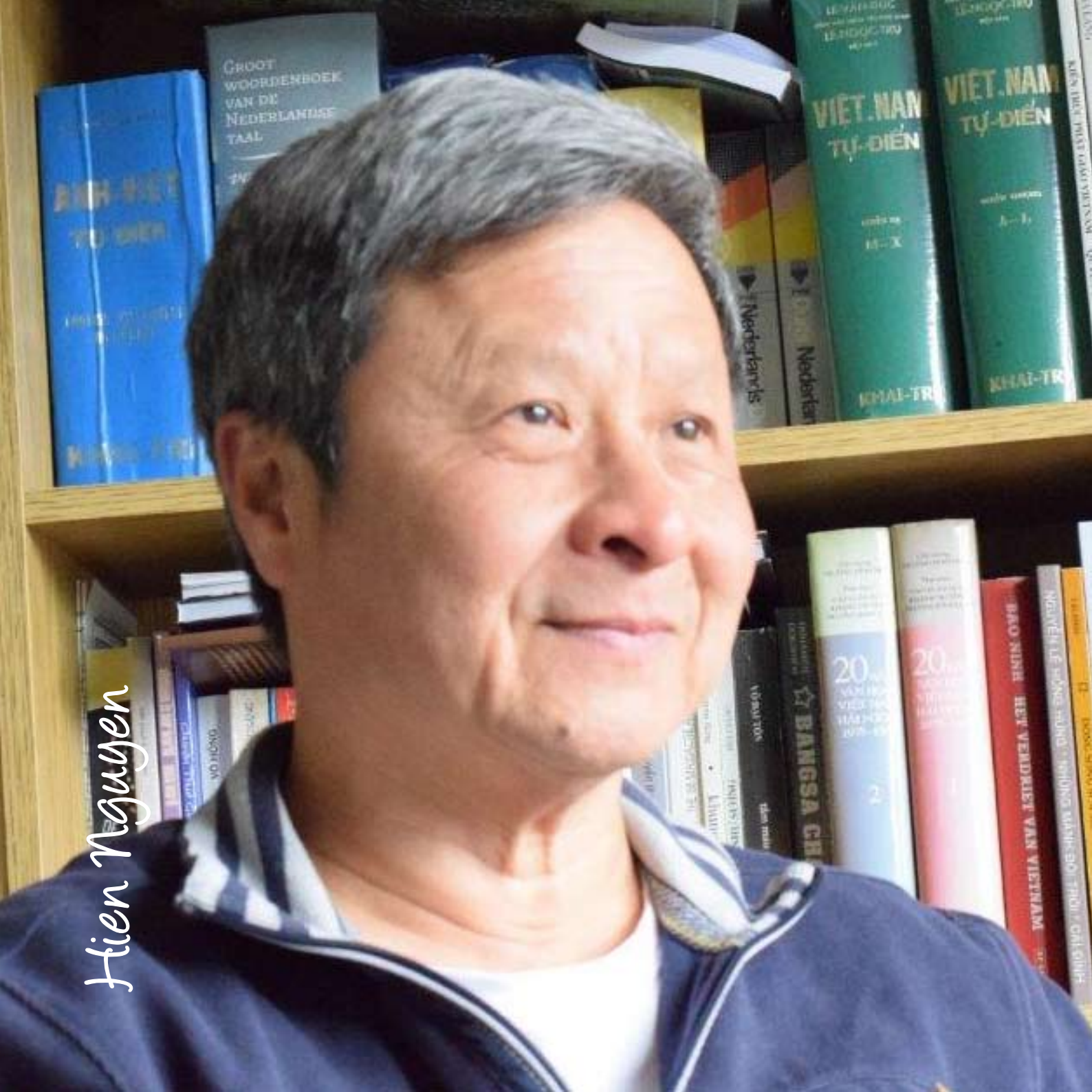
Olivier leert Vietnamees

Na dertig jaar in Nieuwegein gaat de tijd gauw voorbij. De kinderen zijn allang het huis uit. Het wordt rustiger in huis.

Tegenwoordig staat er een witte box in de hoek van de woonkamer voor onze jongste kleinzoon. Olivier heet hij.

Op een dag zei zijn vader tegen mij: "Mama, ik zal Olivier vaak bij u laten logeren, zodat u hem Vietnamees kan leren." Vietnamees bloed blijft nog steeds van generatie tot generatie stromen. Vietnam blijft altijd bij mij, vol met herinneringen. Met vreugde maar ook verdriet. We moesten het verlaten omdat ik niet wilde dat mijn man terug zou gaan naar de onmenselijke dwangarbeiderskampen langs de grens van Vietnam en Kampuchia.

Nieuwegein is de veilige haven voor vluchtelingen. Wat ik verlangde tijdens de vlucht, heb ik nu bereikt: vrede en vrijheid!

Hien Nguyen

Van Vietnamese cultuur naar Nederlandse cultuur

Door de heer Hien Nguyen

Doe je dat vrijwillig?

Kort nadat ik begonnen was met mijn eerste echte baan in Maarssen, ging een chemicus van het laboratorium met pensioen. Ik vroeg hem wat hij ging doen in de rest van zijn leven. Hij was altijd bezig geweest met allerlei experimenten, dus was ik benieuwd hoe hij die leegte kon invullen. Een leuk huisje met een grote tuin erbij? Of met een jacht alle rivieren en kanalen in Europa verkennen? Maar nee. Enthousiast vertelde hij mij dat hij al jaren lid was van een vereniging van de elite, die zorgde voor onderlinge kennisuitwisseling tussen de leden. Met deze gezamenlijke kennis kunnen de leden tijdens hun pensioen de ontwikkelingslanden helpen bij de opbouw; een nieuwe plantage oprichten met een modern ecologisch irrigatiesysteem; een nieuw bedrijf opzetten en de mensen zodanig opleiden dat zij, en hun land in ruimere zin, voor zichzelf kunnen opkomen en onafhankelijk worden.

“Wat brengt dat nou op?” vroeg ik hem. Wat hij zei, vergeet ik nooit: “Wij doen het volledig op vrijwillige basis.

Ten eerste, je hebt jaren geleerd en ervaring opgedaan, laat die kennis niet samen met jou het graf in gaan. Ten tweede, je zou in je hele leven nieuwe dingen moeten blijven bij leren en ontdekken, dan blijven jouw hersenen fit. En ten derde, door vrijwilligerswerk word je geestelijk rijker ...”

Zijn woorden raakten mij direct. Zo een filosofische stelling had ik hiervoor nog nooit gehoord. Ik begon erover na te denken en rond te kijken. Wat zag ik? Toen wij (mijn vrouw, ik en onze dochter van anderhalf jaar) in Nederland aankwamen, viel het mij meteen op dat de Nederlanders ontzettend veel deden voor hun medemens. Vanzelfsprekend moesten wij hard knokken voor onze toekomst, telkens vallen en opstaan, maar de hulp van de Nederlanders was altijd voor mij een drijfveer om verder door te gaan. Ons eerste gastgezin hielp ons in de eerste periode bij het integreren in de maatschappij, en nu zamelden ze kleding in voor Polen. De professoren van de universiteit, de medestudenten, de mensen in de winkel ..., de meesten van

hen waren behulpzaam en vriendelijk tegen mij (achteraf bekeken schuilt daar soms een andere motivatie achter, maar dat is voor mij minder van belang). Bij mij kwam toen de gedachte op: waarom kan ik niet eens proberen iets terug te doen? En inmiddels zit ik ruim 25 jaar in de Nationale Bond voor EHBO in Maarssen, de laatste 20 jaar zelfs in het bestuur. Wij organiseren de nieuwe EHBO-cursussen voor volwassenen en voor de leerlingen in groep 8, regelen de herhalingslessen (het EHBO-diploma is zonder herhalingslessen slechts 2 jaar geldig) en bemannen desgevraagd EHBO-posten bij de evenementen.

Worsteltoernooi met Pasen

Elk jaar met Pasen, terwijl veel Nederlanders gezellig met de familie aan het fonduen zijn, ben ik druk bezig met iets anders. In Utrecht kennen veel mensen de grote Utrechtse marathon, een groots landelijk sportevenement dat tot 2012 traditiegetrouw op Tweede Paasdag plaatsvond. Slechts weinig Utrechters weten dat er elk jaar, op Eerste Paasdag en de zaterdag daarvoor, het grote, internationale Easter Wrestling Tournament wordt gehouden, in de volksmond “Het Paastoernooi”. Dit is geen worstelen zoals wij van de Amerikaanse televisie kennen – een smeltkroes van shows, trucjes en blingbling – maar worstelen in de originele stijl: het Grieks-Romeins worstelen. Deze tak van sport staat sinds 1896 in het olympisch programma. Helaas heeft Nederland nog nooit een medaille hiervoor gewonnen. Het Paastoernooi is het grootste worsteltoernooi in West-Europa, en is bedoeld voor worstelaars van 6 t/m 20 jaar. De deelnemers komen uit 29 landen. De sfeer van alle Paastoernooien wordt bepaald door de twee grote Nederlandse krachtsportverenigingen: Olympia (met een geschiedenis van ongeveer 100 jaar) en De Halter, de organisator. Voor buitenstaanders is het haast niet voor te stellen dat een kleine duizend wedstrijden in het Paasweekeinde plaatsvinden in een relatief klein sportcentrum. Jarenlang was sportcomplex De Vechtsebaan in Utrecht Overvecht ‘het adres’ voor deze ontmoeting. Het was in de loop der jaren een soort familieëunie geworden. Maar na het sluiten van dit complex in 2012 moesten ze verkassen naar Sportcentrum Galgenwaard. De familiesfeer is hiermee gelijk minder geworden. Dit jaar (2015) organiseren ze het toernooi in Vianen. Jammer, want dit slaat een groot gat in ons budget. Op elk grondgebied is er maar één tijger, dit geldt ook in de EHBO-wereld. Wij doen de hulpverlening voornamelijk in Maarssen en in de nabij gelegen gebieden, in Vianen zijn andere EHBO-verenigingen actief.

De blik van een EHBO-er

Decennialang werd onze EHBO-vereniging door De Halter gevraagd voor hulpverlening bij alle wedstrijden. Het begint elk jaar al in november met de selectie bij hun thuisbasis, sportzaal De Oude Veiling aan het Heycopplein in Utrecht, maar de hulpverlening bij deze selectiewedstrijden is een kinderspel in vergelijking met die bij het Paas-toernooi. Op de dag voor Pasen, vroeg in de zaterdagochtend, wordt er na het presenteren van de teams aan het publiek meteen begonnen met de kwalificatie van de jongste categorie. De “matches” (wedstrijden) gebeuren op zes matten. Behalve de zes jurytafels, de scheidsrechters en de worstelaars op de matten en een hoog geplaatst coördinatie- en surveillantenbureau, wemelt het van de mensen in de arena: schreeuwende coaches, fotografen en verslaggevers met volle uitrusting, stand-by staande schoonmakers, beveiligers, technici, heen en weer rijdende karren met verfrissingen en belegde broodjes voor alle deze mensen. En natuurlijk een EHBO-tafel voor ons op een strategische plek met een goed overzicht, met een sportfysiotherapeut in het EHBO-kantoor als back-up. Aan weerszijden op de verhogingen zitten de toeschouwers. Kramen met kleding en snacks, naast een rij douchecabines en het kantoor. De kantine boven. Het lijkt er heel druk te zijn; het verbaast mij nog steeds dat de organisatoren alles goed onder controle weten te houden, al zijn er ongetwijfeld momenten waarop honderd en één dingen tegelijkertijd gebeuren. Wij staan met drie tot vier EHBO-ers, gemiddeld één persoon per twee matten, in het hoogste niveau van oplettendheid en paraatheid om de toestand snel en correct te kunnen beoordelen en daarna accurate en adequate instructies te geven. Soms moet je echter niet te snel reageren, dat is tegen de wil van de worstelaars, maar je leert al snel hoe je dit moet aanvoelen. Een wedstrijd duurt, als er geen “touché” is (dat is wanneer beide schouders van de tegenstander tegen de mat zijn gedrukt), maximaal drie ronden van twee minuten. Het is heel interessant om de stoeipartijen van meisjes van zes jaar en de (halve)finale-wedstrijden van de senioren te volgen. Wij hoeven bij deze twee categorieën praktisch niets te doen; bij de ene omdat de pijn alleen bestaat uit huilbuien bij de verliezers, bij de andere omdat ze uit ervaring precies weten waar de grens ligt.

Toernooi als leerschool en EHBO als inspiatiebron

Voor mijzelf is dit toernooi heel interessant. Ik heb er zoveel van geleerd, over de manier van organiseren, door te praten met mensen uit diverse landen over hun cultuur, te luisteren naar hun verhalen ... maar het

meest boeiende is altijd te bekijken hoe mensen met elkaar omgaan, verbaal en non-verbaal, vooral als je dit evenement jarenlang meemaakt. Je ziet jongens en meisjes van vier tot vijf jaar langzaam opgroeien in gezinnen van sportieve vaders en bloedmooie vrouwen, en zich uiteindelijk ontplooiën tot tieners met hun eigen karakter. En niet vergeten, de geleidelijke veranderingen in de maatschappij. Twintig jaar geleden staarde je met bewondering naar een fotograaf met een telelens van 80cm lang, maar nu is dit een normaal verschijnsel geworden. De scoreborden met metalen flapjes zijn vervangen door de digitale exemplaren. Het taalgebruik, steeds meer Engelse woorden. De ins en outs in de mode. De graaicultuur die in 2008 zijn intrede deed en steeds meer invloed heeft op ons sociale leven. Maar dat zijn bijzaken, althans voor mij. Na één dag ben je al kapot (op zaterdag kunnen de wedstrijden tot 8 uur 's avonds duren), als er continu momenten zijn geweest waarop het “allehens aan dek” was. Tien gratis koffie/frisdrank, plus all-you-can-eat-broodjes/koekjes in allerlei varianten, plus nog een lunch erbij helpen niet zoveel. Maar toch, met het gevoel van voldoening bij terugblik, ben ik telkens aan het eind van het toernooi dik tevreden dat ik iets nuttigs heb gedaan. Bovendien heeft de vereniging weer een bescheiden inkomen (wij rekenen een spotprijs van 4 euro per persoon per uur) en voor mij zijn deze dagen de bouwstenen voor mijn schrijfwerk. Niet alle evenementen zijn zo spannend en zenuwslopend als het Paastoernooi. Wij houden EHBO-posten bij de Plassentocht (de wandeltocht met een parcours tot een halve marathon langs de plassen in Maarsse, Molenpolder en Tienhoven), de tuindagen in mei en de Fruitdag bij Slot Zuylen in oktober waar ik de Nederlandse boerencultuur en het boerenambacht kan leren kennen, diverse openluchttheaters die je natuurlijk mag meebekijken, hockeywedstrijden waardoor ik weet dat Nederland heel goed in die sport is, de avondvierdaagse ...

Bij deze gebeurtenissen gebeurt bijna nooit iets ernstigs. Relaxed zittend in een café langs de route (vaak met een boek erbij), een kopje koffie naast de EHBO-koffer die als decoratie dient, klets je met de mensen uit de buurt, zit je samen met het publiek of observeer je de voorbijgangers vanachter het EHBO-kraamje. Allemaal zijn ze voor mij een gelegenheid om meer over Nederland en de Nederlandse cultuur te ontdekken. Als schrijver heb ik deze belevenissen absoluut nodig voor de inspiratie. Als bestuurslid van Cái Đĩnh, een stichting die zich bezig houdt met literaire en culturele activiteiten van en voor Vietnamezen in Nederland, kijk ik altijd of ik iets kan doen voor onze stichting. Vaak verschijnt een verrassing vanuit het niets. Ik ben bijvoorbeeld uitgenodigd voor

verschillende bijeenkomsten over Vietnam waar ik nog nooit van gehoord had en ik krijg een tip wanneer er een evenement aankomt dat met Vietnam te maken heeft. Ik heb een grote collectie van, onder andere, Vietnamese boeken in het Nederlands en boeken over Vietnam in het Nederlands, en u kunt zich voorstellen hoe blij ik was toen iemand mij twee jaar geleden een in 1967 gepubliceerde Vietnamese plattegrond in postformaat gaf ("Ik heb die nog nooit opengemaakt," zei hij). Bij het speuren in de boekenkast van een van mijn kennissen vond ik de nummers van National Geographic uit 1931 en 1951 met artikelen over Annam (de naam van Vietnam vóór 1951) en over Vietnam, die ik van hem mocht houden. Aan de andere kant heb ik menige Nederlanders en organisaties geholpen met (het vinden van) informatie over Vietnam, of bij contact met Vietnamezen en de Vietnamese organisaties. Het klopt dus wel wat die oude chemicus mij toen ten stelligste heeft beweerd, want ondanks mijn hoge leeftijd voel ik mij nog steeds fit, zowel fysiek als geestelijk. Ik zie steeds nieuwe deuren voor mij opengaan. Het is erg jammer dat ik hem niet meer kan bedanken voor die wijsheid; hij is onlangs overleden, heb ik via via gehoord ...

Hien Nguyen
(Nguyễn Hiền)

Biografie

Geboren in 1951. Apotheker in industrie. Woont in Nederland sinds 1980 en in Maarssen sinds 1987. Bestuurslid van de Nationale Bond voor EHBO in Maarssen sinds 1995. Medeoprichter van Stichting Cái Đình, en sinds 1993 voorzitter van de stichting. Schrijft, naast wetenschappelijke artikelen, korte verhalen in het Vietnamees en in het Nederlands, vertaalt boeken (van het Nederlands naar het Vietnamees en vice versa; en van het Engels naar het Vietnamees). Heeft 7 boeken geschreven (als auteur en co-auteur), een bijdrage geleverd aan meer dan 10 andere boeken, bijgedragen aan het 35de Poetry International Festival (2004) in Rotterdam met de vertaling van gedichten van een Vietnamese dichter. Redacteur van diverse tijdschriften.

Vietnam in Utrecht

In de jaren (19)60's werd de buitenwijk Utrecht Overvecht, ten noorden van de stad Utrecht, bebouwd met goedkope, eenvoudige (flat)woningen om het woningsprobleem van immigranten snel op te lossen. Deze wijk werd ingedeeld in werelddelen, de straten werden vernoemd naar de grote steden of grote rivieren van bepaalde landen in dat werelddeel. Zo werd de buurt "Tigrisdreef" ingedeeld in de "blokken" van Aziatische landen. In het "Vietnam-blok" waren er 3 straten toegekend: Hanoirdreef, Danangdreef en Saigondreef, de woningen in dit kwartier zijn eind '60 gebouwd. De Mekongdreef loopt parallel met de Saigondreef. Hanoi was toentertijd de hoofdstad van Noord-Vietnam en in 1976 de hoofdstad van Vietnam geworden. Saigon was toen de hoofdstad van Zuid-Vietnam. In 1975, na de val van Saigon, werd deze naam veranderd in HoChiMinhstad. Da Nang was een grote stad in het noorden van Zuid-Vietnam en tevens een belangrijke luchtmachtbasis van Zuid-Vietnam. In Saigondreef zijn 175 woningen neergezet. Hanoirdreef telt 326 woningen en Danangdreef 78 woningeenheden. Vroeger stond onder de naam "Saigondreef" nog de notitie "Hoofdstad van Zuid-Vietnam". Toen de stad Utrecht rond de eeuwwisseling de straatnaamborden ging vernieuwen, werd deze notitie weggehaald. Saigonpad ligt in IJsselstein, in dit straatje bevinden zich slechts 8 huizen, met bouwjaar rond 2000.

Hien Nguyen
(Nguyễn Hiền)

De palmboom en de kokosnoot

Op deze tekening staat een kokospalm. Hij symboliseert het geluk. Als je heel erge dorst hebt, ben je blij als je een kokosnoot ziet. Maar de wanhoop is altijd nabij. Je hebt geen gereedschap om hem open te maken. Hiermee wil ik uitdrukken dat geluk en wanhoop slechts een oogwenk van elkaar liggen.

De heer Hien Nguyen

Lan Nguyen

Mijn leven in Nederland

Door mevrouw Lan Nguyen

Utrecht is voor mij een bijzondere stad. Vierendertig jaar geleden kwamen we in Houten wonen, na een periode van ongeveer negen maanden in een opvangcentrum in Heerde. Houten was toen nog een dorpje. Daarna begonnen ze met het uitbreiden van de dorpskern. Veel nieuwbouwwoningen zijn in die tijd verrezen. En zo kregen we, net als een aantal bootvluchtelingen vóór en na ons, een nieuwbouw woning in Houten toegewezen. Het was een tweekamerappartement vlakbij het spoor; de enige slaapkamer diende tevens als studeerkamer, en zeven jaar later, toen onze dochter werd geboren, ook als babykamer. Voor het inrichten van de woning kregen we een klein geldbedrag, net genoeg voor de vloerbedekking en de noodzakelijke apparaten: een koelkastje, stofzuiger en een wasmachine. Verder hadden we alleen tweedehands huisraad of spullen die we van iemand anders ontvingen. Gelukkig kregen we goede hulp van de familie K.Th., onze Nederlandse vrienden. We leerden elkaar kennen toen we nog in het opvangcentrum zaten. Officieel waren ze geen gastgezin (er waren er al genoeg) maar hun betrokkenheid was meer dan hartverwarmend. De dag dat mijn toenmalige partner de woning kreeg, kwamen ze gelijk op bezoek. Mevrouw Th. had haar naaimachine en een groot aantal lappen stof meegenomen. De lappen had ze op de markt gekocht of misschien van iemand gekregen, het deed er niet toe. Ze konden prima als gordijnstof worden gebruikt. Binnen een dag was onze woning voorzien van gordijnen, van vrolijk groen in de woonkamer tot gezellig geel in de slaapkamer. Meer hadden we niet nodig.

Houten en Utrecht

Voor iemand die in Saigon had gewoond, vond ik Houten in die tijd vooral saai. Iedere zaterdag gingen we naar de markt in Utrecht. Het was daar levendig, je kon er van alles kopen (tenminste, als je geld had). Maar zelfs zonder iets te kopen, gewoon even rondlopen op de markt, was voor ons genoeg als uitje. Verder bestond ons leven voornamelijk uit studeren en slapen. Voor het levensonderhoud en het collegegeld mochten we van de staat renteloos geld lenen. Zo snel mogelijk afstuderen en geld verdienen om de lening terug te betalen, was voor ons topprioriteit. We zochten steun onder de Vietnamezen. Het besef dat iedereen min of meer opnieuw moest

beginnen, bood ons troost. Veel van Houten of andere dorpen in de omgeving zagen we niet. We hadden toen nog niet de gewoonte om op een zonnige dag zomaar voor het plezier een fietstocht te maken; de fiets was voor ons niets meer dan een vervoermiddel om naar vrienden te gaan of om boodschappen te doen. Spoedig haalde ik mijn hts-diploma en kon ik een baan krijgen bij een groot chemiebedrijf. Door de overplaatsing van mijn afdeling naar Deventer gingen we daar wonen. In die tijd gingen mijn broer en zijn gezin, in verband met zijn werk, juist naar Maarssen verhuizen. Zo had ik weer een goede reden om een paar keer per jaar naar Utrecht te komen. Een familiebezoek ging altijd vooraf met een uitje in Utrecht, lekker in het centrum rondsleren. Maar buiten dat kende ik Utrecht niet echt.

Affiniteit met milieu

Aan mijn loopbaan bij het chemiebedrijf kwam, zoals met alles in het leven, op een dag een einde. Het ging zo slecht met de chemie dat we uiteindelijk allemaal weg moesten, gelukkig wel in fasen. Voor mij was het een kans om mijn leven helemaal te veranderen. Ondanks de goedbetaalde baan was er al lange tijd bij mij de droom om mijn leven om te gooien en aan iets nieuws te beginnen. De meeste jaren bij het chemiebedrijf heb ik gewerkt aan het ontwikkelen van producten die aan autobanden worden toegevoegd. Veel mensen kunnen erg enthousiast raken van mooie auto's. Ik niet. Ik heb er geen en ik rijd er geen. Maar boven alles houd ik niet van auto's. Dag in dag uit werken aan producten voor autobanden voelde voor mij als een vegetariër die in een slachthuis moest werken. Veel liever had ik willen werken aan het ontwikkelen van consumptiemiddelen. Maar tja, je mag blij zijn dat je een goede vaste baan hebt, of niet soms? Het meeste plezier haalde ik toen uit mijn werk doordat, dankzij onze inzet, de opbrengst van een productieproces werd verbeterd. Je kon zien dat er minder afval werd gemaakt. Het warme gevoel dat ik erbij kreeg, bevestigde wat ik allang wist: mijn affiniteit met het milieu. Ik was al ver in de veertig toen ik aan de milieuoopleiding begon. In de klas was ik een van de oudsten. Zelfs de meeste leraren waren jonger dan ik. Ik was opgelucht toen ik klaar was. Nu was ik klaar voor de volgende stap. Zo begon ik, twee weken na mijn vijftigste verjaardag, met vol enthousiasme aan mijn nieuwe baan bij een onderzoeksinstituut in Bilthoven. Ik werd rijksambtenaar, wie had dat gedacht! En ik had weer een goede reden om in Utrecht te gaan wonen, dicht bij mijn familie en oude vrienden. Het werd deze keer niet Houten, maar een appartement in Leidsche Rijn.

Cultuurverschillen tussen organisaties

Het contrast tussen mijn nieuwe en oude baan kan niet groter zijn; niet alleen vanwege het feit dat ik nu in een heel ander vakgebied werk, maar ook het verschil tussen de culturen is groot. Op het moment dat ik rijksambtenaar werd, had ik al meer dan drieëntwintig jaar voor hetzelfde bedrijf gewerkt. Ik werd als het ware drieëntwintig jaar lang door het bedrijf opgevoed. Ironisch genoeg was ik ook drieëntwintig toen ik naar Nederland kwam. Blijkbaar heb ik iets met het nummer 23! En ik overdrijf niet als ik zeg dat het verschil tussen de cultuur van een bedrijf en dat van de overheid net zo groot is als het verschil tussen de Vietnamese en de Nederlandse cultuur. Ik weet nog goed hoeveel moeite ik had om de Nederlandse cultuur te begrijpen en me aan te passen. Toch kun je niet zeggen dat de ene cultuur beter is dan de andere. De cultuur van een land wordt gevormd door de geschiedenis en de geografie van dat land. De cultuur van een organisatie wordt bepaald door het doel van de organisatie. Bij een bedrijf is dat meestal om zoveel mogelijk te verdienen. Als je de kwaliteit van een product kan verbeteren of de opbrengst van een proces weet te verhogen, dan heb je goed werk verricht. In de publieke sector is alles veel minder zwart-wit. Niets is echt goed of fout. Hier speelt het creëren van draagvlak een belangrijke rol; een totaal andere benadering.

Mijn nieuwe baan heeft mij iets gebracht dat ik niet had verwacht. Ik kom veel meer te weten over Nederland. Een soort "integratiecursus op hoog niveau" lijkt het soms. Iedere dag zie ik de kaart van Nederland voor mij. Ik zit achter de computer om de luchtkwaliteit in Nederland te berekenen en te rapporteren. Op mijn computerscherm staan gegevens van gemeenten en provincies, daar werk ik mee. Als ik nu in de stad ben, zie ik veel meer dan alleen winkels, restaurants, musea en parken. Zelfs in afgelegen gebieden herken ik de straatnamen; daar en daar heb ik de luchtkwaliteit berekend, zeg ik dan tegen mezelf. Ik zie mensen die, net als ik, het onzichtbare werk doen om bij te dragen aan een schonere stad. Maar heb ik met deze baan meer aan de maatschappij bijgedragen dan met mijn vorige baan? Ik weet het niet. Ik doe milieuwerk, maar er is geen knop waaraan ik kan draaien om het milieu te verbeteren. Daar zijn bewindslieden voor. Als je voor een bedrijf werkt en je weet aan welke knop je moet draaien om minder afval te produceren, dan heb je direct je bijdrage geleverd. Aan de andere kant, komt het handelen van een bedrijf niet altijd overeen met het algemeen nut en daarbij heb je als werknemer geen andere keuze dan mee te draaien.

Een goed mens als bijdrage

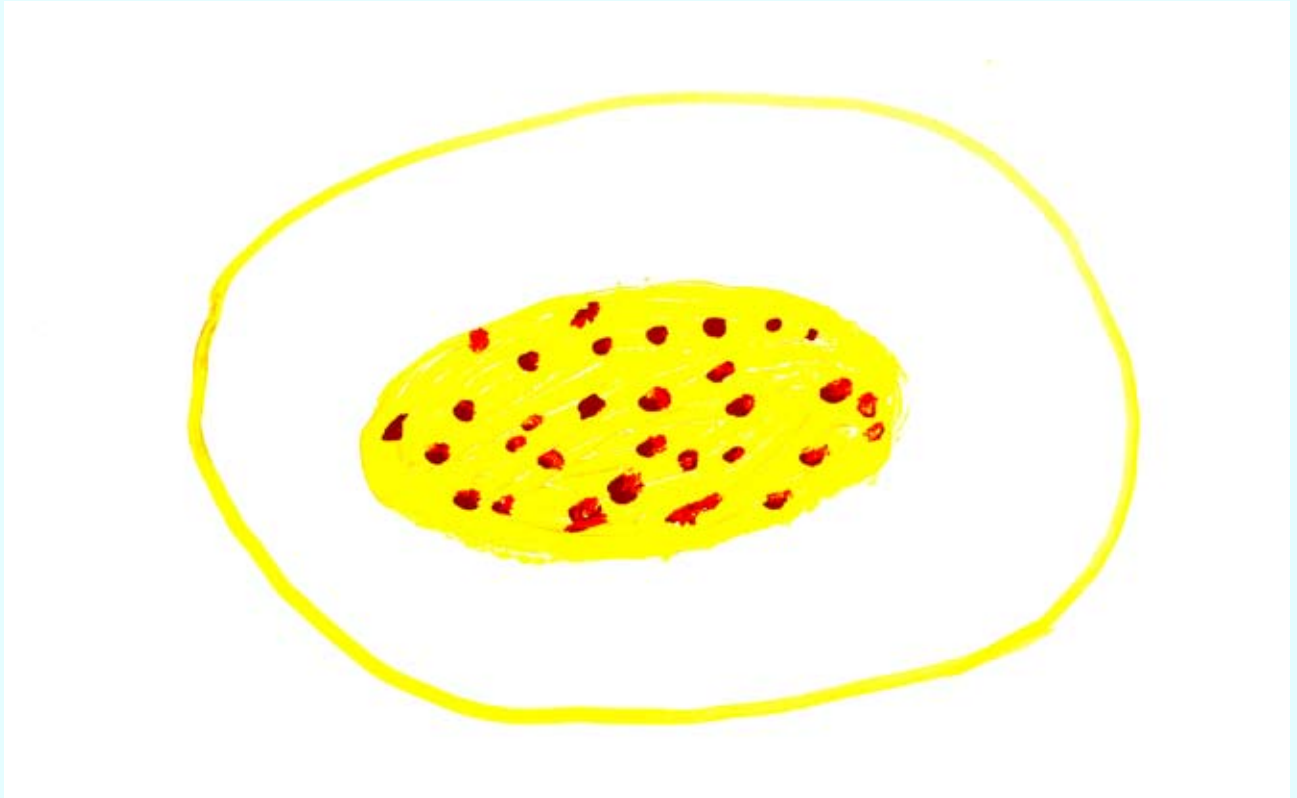
Volgens de Nederlandse definitie ben ik een alleenstaande, allochtone moeder. Volgens de statistiek zou je niet veel van mijn dochter kunnen verwachten. Het tegendeel is waar. Ze is een succesvolle onderzoekster op IT-gebied. Mensen zeggen daarom vaak tegen mij dat ik heel trots mag zijn op mijn dochter. Dat ben ik ook. Maar ik ben vooral trots omdat ze een goed mens is. Dat vind ik veel belangrijker. En een goed mens aan de maatschappij leveren, is dat geen geweldige bijdrage?

Veel van mijn Nederlandse vrienden en kennissen hebben vooral medelijden met mij als ze mijn levensverhaal horen. Ik ben juist heel dankbaar voor alle dingen die ik heb meegemaakt. Ik heb veel van beide culturen geleerd, veel mooie en inspirerende mensen ontmoet. De gebeurtenissen in mijn leven hebben mij gevormd tot de persoon die ik nu ben. "Niet te veel over piekeren Lan," zeg ik tegen mezelf. Ik trek mijn jas aan. Het is mooi weer buiten. Ik weet wat ik wil: een rondje lopen op Het Lint, mijn favoriete plek in Utrecht!

Lan Nguyen, april 2015.

Biografie

Lan Nguyen (Nguyễn Phương Lan) is in 1957 in Saigon geboren. Zij studeerde Chemische Technologie aan Trường đại học kỹ thuật Phú Thọ de Technische Universiteit van Saigon. In 1980 kwam zij als bootvluchteling naar Nederland. Lan behaalde in Nederland haar hts-diploma in Chemische Technologie en hbo-diploma in Milieu Technologie. Na 23 jaar werkzaam te zijn geweest bij AkzoNobel en Flexsys B.V. is Lan sinds 2007 als milieumedewerkster werkzaam bij het RIVM in Bilthoven. Lan is gescheiden en heeft een dochter.

Beschuit met muisjes

Vanuit Vietnam ben ik naar Nederland gevlucht. In Nederland werd mijn dochter in het ziekenhuis geboren. Direct na haar geboorte kreeg ik van het ziekenhuis een beschuit met roze muisjes. (Dat gele op de tekening is de boter.) Ik zat op het bed, at mijn beschuit op en voelde mij intens gelukkig. Het was de lekkerste beschuit die ik ooit heb gegeten!

Mevrouw Lan Nguyen

Tuan Tran

Thuyền nhân: ấn tích lịch sử

Door de heer Tuan Tran

Quá khứ là lịch sử của hiện tại và hiện tại sẽ lại là lịch sử của tương lai. Những trải nghiệm của những thuyền nhân, hay còn gọi là dân tỵ nạn đã và đang đi dần vào quá khứ và tạo ra một lịch sử cho những thế hệ mai sau. Nếu những ai sống từ vĩ tuyến 17 trở ra ngoài phía bắc hoặc sinh ra và trưởng thành sau năm 1975 trong cả hai miền thì sẽ hạnh phúc vì ít nhất họ đã không phải trải qua những giai đoạn khốn đốn, kinh hoàng, lo sợ, hoang mang, mất mát do biến cố tháng tư năm 1975. Vết thương chiến tranh theo thời gian cũng đã lành nhưng vết thẹo thì mãi vẫn còn mang trên những ai đã sinh ra trong những thập kỷ từ 30 cho đến 60. Chẳng may gã đã lọt vào giai đoạn đó. Bỏ nơi chôn nhau cắt rốn của mình mà đi đã là một sự mất mát hướng chi là bỏ cả quê hương xứ sở của mình thì là một điều rất chẳng đáng dừng. Cuộc chiến ý thức hệ trong suốt hơn 30 năm giữa hai miền Nam Bắc đã gây nên cảnh huynh đệ tương tàn, điều mà con dân của hai miền chắc là chẳng ai muốn thế nhưng nó vẫn cứ xảy ra. Ai đúng ai sai, chính thể nào phải, chế độ nào lỗi hãy để cho lịch sử phán xét vì trong hiện tại với định kiến, thiên kiến, thành kiến và ý thức hệ của người dân trong cũng như ngoài nước sẽ không công bằng để xét đoán điều này.

Khi đem một số bạc lao vào cuộc đen đỏ, có thua thì cùng lắm cũng chỉ mất số bạc ấy và người làm ra của thì sẽ lại có của khác nhưng đem chính bản thân mình cá cược thì hẳn là một cuộc thâu cày đến tận cùng vì nếu thua là mất hết. Thế mà đã có tới cả triệu người dám làm chuyện này thì phải hiểu là cái động lực nó đã rất mạnh mẽ vì còn có gì quý hơn mạng sống mình kia chứ?

Một sáng mùa thu năm 1980, trong cơ quan, chỗ ngồi làm việc không thấy gã đến làm việc như mọi khi. Chiều về, cô gái ruộng bên chờ mãi mà chẳng thấy bóng anh chàng mà cô yêu mến chờ ngỏ tiếng yêu ra tát nước như mọi khi nữa. Xế chiều người thầy dạy võ thiếu lâm thấy chỗ người học trò mình đứng tập như thường nhật bỗng trống không. Tối đến ca đoàn vắng một anh ở bè tenor không đến tập. Chuyện mà một ai

đó đột nhiên biến đi sau nhiều ngày thì ai cũng có thể đoán ra được. Mỗi người ra đi đều có một lý do riêng và chung quy cũng chỉ là đi tìm tự do cho bản thân mình, cho một tương lai khá hơn. Vốn là một thương gia, chuyện buôn bán cũng là một hình thức lao động và chấp nhận những rủi ro, thế nhưng lại bị chụp lên đầu cái mũ tư sản, mại bản, hàng hóa bị tịch thu, thu mua và đưa gia đình gã vào nơi tuyệt lộ.

Hải trình kinh hoàng của thuyền nhân Việt Nam đã đánh thức lương tâm và lòng trắc ẩn của nhân loại. Trong những năm đầu của làn sóng tỵ nạn, một chiến dịch cứu trợ thuyền nhân vĩ đại hiếm có trong lịch sử đã được thực hiện bởi nhiều đoàn thể quốc tế cũng như cộng đồng nhân dân tại nhiều quốc gia trên toàn thế giới. Hơn hai mươi quốc gia đã cứu vớt và tiếp nhận hàng triệu thuyền nhân và Hoa Kỳ là đất nước mà người dân Việt Nam muốn được đến định cư nhiều nhất. Là một trong những hàng ngàn thuyền nhân lúc bấy giờ, gã đã bỏ lại tất cả sau lưng để ra đi.

Trùng dương bát ngát, sóng dâng từng lớp cao vờn vờn đưa con thuyền lên xuống như một món đồ chơi. Cùng với 133 thuyền nhân gã đang trên đó. Cuộc hành trình đến là gian nan khốn khó khổ sở vì say sóng vì đói và khát. Lời kinh cầu từng hồi vọng ra từ trong khoang nghe sao não nuột. Cái mà mọi người nghĩ đến lúc đó là nước và nước. Cái đói thì còn có thể trì hoãn chịu đựng nhưng cơn khát thì không. Họ có thể trả bất cứ một giá nào cho một ca nước nếu có, Gã thương hại cho hai người em đi cùng nên khi hứng được chút nước mưa hấn nườm cho họ uống trước. Vị nước lờ lợ vì lẫn với sóng biển tạt vào nhưng hấn vẫn thấy ngon hơn bao giờ hết.

Trong cơn giông tố nguy nan ấy, một chiếc tàu đã bỏ đi như bao chiếc tàu khác trước đó bỗng dừng lại. Tài công cho chạy hết tốc lực lao về phía đó. Qua những dấu hiệu họ cho biết là sẽ sẵn sàng cứu vớt. Họ thả những thang dây thừng xuống bên hông tàu và những ai còn có sức thì bám vào mà leo lên tàu lớn. Sau đó họ thả những pallet trong lưới mà kéo những người còn lại lên tàu. Con thuyền giờ không người đã như một con thuyền ma lênh đênh theo sóng. Gã từ trên boong tàu ngó mãi cho đến khi nó khuất dạng mà lòng bùi ngùi khôn tả.

Nedlloyd Ebro là tên của chiếc tàu đã cứu 132 mạng người. Thủy thủ đoàn đã lo cho mọi người cái ăn, cái uống rất chu đáo theo lệnh của thuyền trưởng và đưa gởi họ trong trại tỵ nạn Singapore. Trong cái địa đầu của thế giới tự do này, những nét mệt mỏi đã tan biến và hiện lên nỗi hân hoan vui sướng của sự tự do, sự thành công của chuyến hải trình đầy gian khó của mọi người. Tha phương cầu thực, gã đã bén nhọn với thời cuộc và nhảy rào ra phố để lao động tìm tiền nơi các công trình xây dựng. Với vốn liếng Anh ngữ đủ để giao tiếp, gã không gặp khó khăn lắm để tìm việc làm cho mình.

Ba tháng chờ đợi trôi qua, gã và một số những thuyền nhân qua định cư ở quốc gia thứ ba đã vớt theo luật lúc bấy giờ. Đặt chân đến Hòa Lan vào mùa đông, cái rét đầu đời trong giá tuyết, mới bốn giờ chiều mà trời đã tối làm hấn cứ nhớ mãi khi mỗi độ đông về. Ngay trong đêm đầu tiên, thỗn thức trong tiếng thở dài, những giọt nước mắt đã lăn không biết tự bao giờ trên má hấn khi ý thức và nhận ra rằng mình đã mất và rất xa rồi quê hương yêu dấu và nỗi nhớ mẹ hiền, nhớ em, họ hàng và bạn bè thân thương và lo cho tương lai rồi đây không biết phải bắt đầu lại từ đâu ra sao ở nơi xứ người xa lạ này?

Lấy bạn bè và đồng hương để làm người thân và láng giềng hầu khỏa lấp khoảng trống trong đời, vùi đầu vào việc học Hòa Ngữ đã giúp gã nguôi ngoai đi phần nào nỗi nhớ trong thời gian trong trại tỵ nạn nằm trong tỉnh Gelderland. Sau vài tháng thì họ lại một lần nữa chuyển trại đến tỉnh Utrecht. Sau khi đã tìm được nơi định cư, cả ba anh em gã được thị xã Nieuwegein thuộc tỉnh Utrecht chọn và đưa họ đến nơi đây. Thế là cuộc sống mới bắt đầu từ đây.

Sinh ngữ là một rào cản mà bất cứ một người tỵ nạn nào muốn hội nhập cũng phải vượt qua. Nó bắt đầu cho một sự nghiệp, một tương lai nơi xứ lạ. Những khó khăn về lối phát âm, văn phạm, từ vựng rất là lớn vì sự khác biệt giữa hai ngôn ngữ. Tuy nhiên mọi người vẫn không có sự chọn lựa nào khác

Tháng ngày dần trôi. Sau khi đã có được một số vốn sinh ngữ Hòa Lan, hấn chọn ngành quản trị xí nghiệp để học. Sau khi tốt nghiệp hấn cố gắng đi tìm cho mình một công việc thích hợp nhưng có lẽ tiếng nói chưa lưu loát theo yêu cầu của ngành nên gã đành tìm cho mình một công việc khác tạm thời không cần nhiều lời đối thoại là ngành lắp ráp xe hơi cho các cơ quan xí nghiệp và không ngờ gã đã có duyên với ngành này và nghề dạy nghề cùng với vài khóa học chuyên ngành gã đã tạo cho mình một sự nghiệp.

Bước vào đời, sau khi đã có công việc ổn định thì chuyện mà hấn nghĩ đến sẽ tự nhiên là một người bạn đời trăm năm. Trong bối cảnh lúc ấy thì số dân ty nạn phái nam rất đông và nữ rất ít nên sự chọn lựa đã không có nhiều. Hơn nữa các cô gái cùng trang lứa đã hầu hết lên xe hoa từ lâu nên gã cũng như những người con trai khác phải thành hôn với người con gái kém mình có khi tới 15 tuổi. Thế rồi những đứa con lần lượt ra đời và với số lợi tức của một người đi làm rất khiêm nhượng nên đã rất chật vật khó khăn cho gia đình gã lúc ban đầu...

Vài ba phen chuyển dọn nhà để đến với căn nhà thích hợp cho số người ngày càng tăng. Cũng may vì có cha mẹ vợ anh chị em khá đông bên vợ nên gã cũng có dịp đi đây đó để thăm họ và đón khách đến nhà chơi và nhờ đó đã vui đi nhiều nỗi buồn xa xứ. Những thập niên rồi thế kỷ dần qua, những thế hệ tiếp nối theo nhau. Những người thuộc thế hệ đầu tiên đã là những viên gạch lót đường để những thế hệ nối tiếp bước lên đài danh vọng. Trong thế giới tự do và thịnh vượng con cháu họ đã dễ dàng hội nhập và thành công trong mọi lãnh vực và đã có những đóng góp đáng kể cho xã hội, cho quốc gia. Riêng gã với nhiều năm thâm niên công vụ cũng đã đóng góp tích cực cho xã hội bằng những sản phẩm như các loại xe ME, ANWB, Ambulance, Politieauto's và các loại bedrijfswagen. Sau khi hăng chuyển qua Bỉ năm 2009 thì gã lại cống hiến cho xã hội những ketels để sưởi ấm cho nhiều gia đình. Gã đã và đang luôn hăng diện tự hào về điều đó vì đã có dịp trả những ơn sâu mà gã đã chịu trong tỉnh Utrecht nơi đã nuôi hấn nói riêng và quốc gia Hòa Lan nơi đã cho hấn đến định cư nói chung. Gã luôn hàm ơn sâu này đối với vị thuyền trưởng cùng thủy thủ đoàn của tàu đã vớt gã, nhân dân và Nữ hoàng Hòa Lan, các quốc gia trên thế giới đã cứu và cứu mang những đồng bào của gã. Gã cũng không quên đã có nhiều thuyền nhân đã không có được sự may mắn vì đã bỏ mình trên đường đi tìm tự do. Gã đã yêu tổ quốc này như chính mẫu quốc của mình và dĩ nhiên sẽ không quên nguồn gốc của quốc gia mình. Gã vẫn mong có được sự tự do dân chủ ở đó như đây ngõ hầu những nhân tài của thế hệ nối tiếp có thể trở về góp phần xây dựng cho quê hương của họ.

Tân Khanh

Bootvluchteling

Historische herinneringen van de heer Tuan Tran

Vertaler: Pham Van Tuan-Anh

Het verleden is de geschiedenis van nu, en het heden zal geschiedenis van morgen zijn. De ervaringen van de bootvluchtelingen, of gewoonweg vluchtelingen, is langzamerhand verleden tijd en zelfs geschiedenis aan het worden, voor de toekomstige generaties. Zij die leven vanaf de 17e breedtegraad naar boven richting het noorden van Vietnam, of opgroeien na 1975 in beide helften van Vietnam mogen van geluk spreken. Zij hebben de periode van ellende, verschrikkingen, angst en verwarring, en verlies als gevolg van de gebeurtenissen in april 1975, niet mee hoeven maken. Oorlogswonden helen na verloop van tijd, maar de littekens worden nog altijd gedragen door degenen die geboren zijn in de decennia tussen 1930 en 1960. Ik was dus een van die gevallen. Je geboorteplaats achter moeten laten is al een groot verlies, laat staan je thuisland achterlaten; het is een onvoorstelbaar iets. De ideologische oorlog van meer dan dertig jaar tussen Noord- en Zuid-Vietnam veroorzaakte een tafereel van broedermoord; iets wat niemand van de twee regio's wilde, maar toch gebeurde het. En het gebeurt nog steeds. Wie heeft er gelijk, welk beleid is goed, welk regime is fout; dat kan alleen na verloop van tijd beantwoord worden. De huidige vooroordelen, vooringenomenheid en de ideologie van de mensen uit binnen- en buitenland staan een eerlijk oordeel in de weg. Als je met geld gaat gokken, verlies je hooguit het geld en moet je opnieuw geld genereren. Maar als je met je eigen persoon moet gaan gokken, moet je wel uiterst wanhopig zijn, want daarmee riskeer je alles. Het feit dat meer dan een miljoen mensen het aangedurfd heeft om hun eigen leven in de waagschaal te stellen, zegt heel veel over de drijvende kracht erachter, want wat is nóg waardevoller dan je leven?

Een boerenmeisje keek tevergeefs uit naar haar geliefde

In de ochtendlente van 1980 was ik niet naar kantoor gekomen zoals gewoonlijk. En later die dag keek het boerenmeisje tevergeefs uit naar haar geliefde, die haar altijd opwachtte om haar te overladen met lieve woorden. Tegen de avond merkte de Shaolin Kung Fu-meester een lege plek op de plaats waar zijn leerling normaal

oefende. Die avond miste het koor een jongeman in de tenorgroep bij het zingen. De reden waarom iemand zomaar een paar dagen achter elkaar afwezig was, kon iedereen wel raden. Elke vluchtende persoon had zo zijn eigen motieven. Uiteindelijk draaide het vooral om de vrijheid en om een betere toekomst.

Handelen is de kernactiviteit van een handelaar. Handelen betekent ook risico nemen, dat hoort bij het beroep, maar mijn familie werd daardoor beticht van kapitalisme en al onze bezittingen en inventarissen werden in beslag genomen. We kwamen zwaar in de problemen.

Als een stukje speelgoed

De verschrikkingen die de Vietnamese bootvluchtelingen moesten doorstaan, hebben het geweten en de compassie van de mensheid doen ontwaken. In de eerste jaren van de bootvluchtelingengolf is er een, niet eerder voorgekomen, omvangrijke vluchtelingenhulpcampagne op touw gezet met de hulp en steun van internationale organisaties en gemeenschappen uit verschillende landen. Meer dan twintig landen hebben bootvluchtelingen uit zee gered en meer dan een miljoen bootvluchtelingen opgenomen in hun land. De meeste vluchtelingen wilden naar de Verenigde Staten. Ik had, net als andere duizenden vluchtelingen, in die tijd alles achtergelaten om te gaan.

De torenhoge golven van de oceaan smeten de boot op en neer als een stukje speelgoed. Ik was in de boot samen met 132 andere mensen. De reis naderde zijn dieptepunt van lijden door zeeziekte, honger en dorst. De onophoudelijke gebeden die weerklonken vanuit het ruim waren frustrerend. Waar iedereen op dat moment aan dacht, was water en water. Hongerlijden was nog te verdragen, maar dorst niet. We waren bereid om elke prijs te betalen voor een glas water als dat er was. Ik had medelijden met mijn broertje en zusje die met mij meereisden, en liet hen eerst drinken toen er regenwater was opgevangen. Het brakke water van het ingespoelde zeewater smaakte lekkerder dan ooit. In die gevaarlijke storm voer een schip, net als andere schepen, van ons weg, maar stopte toen opeens. De stuurman stuurde ons bootje op volle snelheid in de richting van het schip. Het schip gaf met signalen aan dat zij bereid waren om ons op te pikken. Ze lieten touwladders neer aan de zijkant en degenen die nog kracht hadden, konden omhoog klimmen.

Daarna werd een pallet neergelaten om de resterende opvarenden op te pikken. Ons bootje, nu zonder enige passagiers, dreef langzaam op de golven weg als een spookschip. Ik bleef vanaf het schip naar het wegdrijvende bootje kijken met een droevig gevoel, totdat het geheel verdween was. Het schip dat onze 133 tellende levens had gered, heette de Nedlloyd Ebro. De bemanningsleden hadden ons op bevel van de kapitein zeer zorgvuldig opgevangen met eten en drinken, en ons naar het vluchtelingenkamp in Singapore gebracht. In deze wereld was alle vermoeidheid verdwenen. Deze maakte plaats voor blijdschap en euforie vanwege de verworven vrijheid, een groot succes van deze hachelijke reis met zijn vele ontberingen. Als echte allochtoon zag ik kans over het hek van het kamp te klimmen, om te gaan werken bij de bouw in de stad. Mijn basis-Engels was voldoende om te communiceren en ik had weinig moeite om werk te vinden.

Na drie maanden wachten, konden een aantal landgenoten en ik ons gaan vestigen in het gastland dat ons volgens de internationale regels zou opnemen. Mijn eerste kennismaking met Nederland was midden in de winter, met snijdende kou en sneeuw. Elke winter moest ik er weer aan wennen dat het al om vier uur 's middags donker werd. In de eerste nacht, snikken afgewisseld met zuchten, rolden de tranen over mijn wangen toen ik besepte dat ik mijn land verloren had en dat ik ver van mijn geliefde vaderland was, met mijn lieve moeder, mijn broers en zussen, mijn familie en geliefde vrienden. Ik maakte me zorgen over mijn toekomst, over hoe ik helemaal opnieuw moest beginnen in dit vreemde land. Vrienden, lotgenoten en burens werden mijn nieuwe familie, zij vulden bijna het grote gat in mijn leven.

Door me voortdurend te richten op mijn Nederlandse lessen in de periode van het opvangkamp in de provincie Gelderland, had ik mezelf geholpen het gemis een beetje te doen vervagen. Daar werd ik opgevangen, begeleid en geholpen met mijn integratie door een Nederlands gastgezin. Na een paar maanden werd ik opnieuw overgeplaatst naar een ander opvangkamp in de provincie Utrecht. Na het zoeken van een plek om ons te vestigen, werden ikzelf en nog twee anderen gekozen door de gemeente Nieuwegein, in de provincie Utrecht, en men bracht ons erheen. Ons nieuwe leven was begonnen.

Taal als barrière

De taal vormt een barrière voor elke vluchteling die wil integreren. De taal bepaalt het begin van je carrière en je toekomst in een vreemd land. De moeilijkheden met de uitspraak, grammatica en woordenschat waren ongekend groot door de enorme verschillen tussen de twee talen, maar we hadden geen andere keuze.

Toen er wat tijd was verstreken en ik over een redelijke basis Nederlands beschikte, koos ik voor het meao. Na mijn afstuderen ging ik op zoek naar een geschikte baan, maar mijn Nederlands was niet vloeiend genoeg. Ik ging tijdelijk werk doen dat weinig communicatie vereiste, namelijk het monteren van auto's. Het toeval was dat dit werk mij heel goed beviel en door in de praktijk te leren, aangevuld met mijn specifieke studie, kon ik toch carrière maken. Na die stap in de wereld en nadat mijn werk enigszins op orde was, gingen mijn gedachten uit naar het stichten van een gezin. Zonder mijn ouders had ik het daar moeilijk mee. Ik moest alles alleen doen. Bovendien waren er onder de Vietnamese vluchtelingen veel meer mannen dan vrouwen; er was weinig keuze. Bovendien waren de vrouwen van mijn leeftijd allang gehuwd. Ik was dus gedwongen, net als alle andere Vietnamese mannen van mijn leeftijd, te trouwen met een meisje dat minstens 15 jaar jonger was. Toen ik eenmaal getrouwd was, kwamen mijn kinderen snel na elkaar ter wereld.

Met mijn bescheiden inkomen hadden we het in het begin tamelijk moeilijk. We verhuisden een aantal keren naar een geschikter huis vanwege gezinsuitbreiding. Ik had geluk dat mijn schoonouders veel kinderen hadden, zodat ik de kans had om hen te bezoeken of hen bij ons thuis uit te nodigen. Dankzij hen nam het verdriet van heimwee naar mijn vaderland af. Geleidelijk aan, door decennia en eeuwen heen, volgde de ene generatie na de andere. De eerste generatie legde de fundering voor het succes van de volgende generaties. In deze vrije wereld van welvaart kunnen de kinderen van de eerste generatie veel beter integreren en succesvol zijn op alle gebieden. Ze leveren belangrijke bijdragen aan de maatschappij en het land. Ik heb met vele jaren werk een positieve bijdrage geleverd aan de samenleving door het produceren van ME-, ANWB- en politiewagens, ambulances en andere soorten bedrijfsauto's. Nadat mijn bedrijf in 2009 verplaatst was naar België, vond ik ander werk in het maken van verwarmingsketels voor huizen.

Zingen is hetzelfde als tweemaal bidden

Als katholiek zijnde geloof ik heilig in God. Sinds mijn eerste jaren in Nederland was ik zowel actief in het lokale kerkkoor als de Vietnamese parochiegemeenschap. Ik bedacht mij: zingen is hetzelfde als tweemaal bidden. De bijdrage van het koor tijdens de eucharistieviering is een belangrijk iets: het biedt de bron van genade voor de christenen en voor mijzelf. Mijn drie door God geschonken dochters zijn inmiddels volwassen.

Mijn oudste dochter studeerde af in CMD (Communication & Multimedia Design) en werkt momenteel bij een grote bank. Mijn tweede dochter studeert Kunstmatige Intelligentie en de jongste studeert nu ook CMD. Ik ben daar altijd trots op, vanwege de bijdrage aan de maatschappij en als dank aan de provincie Utrecht en aan Nederland vanwege alles wat zij voor ons hebben gedaan.

Ik ben diep dankbaar voor de kapitein en zijn bemanning die ons gered hebben, mijn gastgezin, alle Nederlanders en Hare Majesteit, en alle landen in de wereld die mij en mijn landgenoten gered hebben en zich om ons bekommerd hebben. Ik ben ook niet vergeten dat vele bootvluchtelingen geen geluk hadden en gestorven zijn tijdens hun vlucht naar de vrijheid. Ik ben van dit land gaan houden zoals ik van mijn eigen vaderland houd, maar nooit zal ik mijn eigen roots vergeten. Ik hoop dat daar ooit vrijheid zal zijn, net als hier, zodat talentvolle mensen van de volgende generaties terug kunnen keren en kunnen bijdragen aan de opbouw van het land.

Pham Van Tuan-Anh

Strand van Nha Trang

Als ik aan een gelukkig moment denk, denk ik aan het strand in Nha Trang. Ik weet nog goed dat ik als kind voor het eerst naar het strand en de zee mocht. Toen leefde mijn vader nog. Voor mij was het van onschatbare waarde om de tijd door te brengen met mijn ouders op het strand. Dit doe ik nu ook graag met mijn vrouw en kinderen.

De heer Pham Van Tuan-Anh

Van bootvluchteling tot Senior Risk Manager

Door de heer Pham Van Tuan-Anh

1980: mijn eerste jaar in Nederland. Ik stond daar in mijn eentje in de hoek op de eerste verdieping van de bibliotheek van Utrecht aan de Oudegracht. Houten, waar ik toen woonde, was nog maar een heel klein dorpje. Er was toen nog geen bibliotheek. Tenminste, niet zo'n grote. Ik staarde naar de rekken vol met boeken. "Waar moet ik nu in hemelsnaam beginnen?" dacht ik bij mezelf. De juf van mijn Nederlandse les had gezegd dat ik met een makkelijk Nederlands boek moest beginnen, maar ja, ze zei niet waar ik moest zoeken en bij welke schrijvers. Het aantal boeken overweldigde mij, ik was nooit eerder in zo'n grote bibliotheek geweest. Ik was lukraak een verdieping van de bibliotheek ingegaan. Er stonden wel borden bij het trappenhuis met daarop geschreven welke soorten boeken op welke verdiepingen te vinden zijn, maar ik kon nog geen Nederlands lezen. "Dan maar een boek pakken en kijken wat er in staat," dacht ik bij mezelf. Nee, dat was geen leesboek, dat en dat ook niet. Zo ging het een tijdje door. Mijn aandacht ging vervolgens naar de boeken met veel plaatjes en foto's, en uiteindelijk nam ik een boek met veel foto's mee naar huis. De juf had gezegd dat boeken met veel plaatjes voor mij makkelijker zouden zijn om te lezen. Ze vertelde mij dat lezen belangrijk was om zo het Nederlands snel te kunnen leren en beheersen. Tijdens de volgende Nederlandse bijles moest de juf wel heel hard lachen, want het was geen goed kinderleesboek om mee te beginnen. Ze stelde me gerust dat ze de volgende keer met mij mee zou gaan en mij zou helpen met kiezen. De week daarop leidde ze mij naar de hoogste verdieping van de bibliotheek, waar de kinderboeken te vinden waren. Er was daar ook een heuse leeshoek, achterin opgesteld met het uitzicht naar de Oudegracht en de straten.

De weken, maanden en jaren daarop ging ik elke zaterdag steevast met de bus van Houten naar Utrecht om de bibliotheek te bezoeken. Ik nam altijd een vaste route, lopend vanaf Utrecht CS door Hoog Catharijne, voorbij de vele winkels en slenterend tussen de druk winkelende mensen door. Die route leidde me langs V&D, de roltrap

af en rechtdoor waar ik uitkwam op de zaterdagmarkt op het Vredenburgplein. Daar bezocht ik altijd eerst een snoepkraam om een zak snoep te kopen. Mijn route vervolgde zich via een nauwe steeg naar de Oudegracht met nog meer winkels en marktkraampjes. De Utrechtse Oudegracht stond bekend om haar vele schoenenwinkels, kledingzaken, gezellige cafés en restaurants, en vele terrasjes direct aan het water. In de zomer was het daar altijd druk met vele marktbezoekers, toeristen en winkelende mensen. Dat vond ik heel gezellig. Ik heb mijn vaste en favoriete pad in die jaren grijs gelopen en de bibliotheek trouw bezocht. Van 10 uur 's ochtends tot ongeveer 2 uur 's middags was ik daar te vinden, achter de stripboeken! Ik las veel stripboeken; van Suske en Wiske tot Donald Duck, van Guust Flater tot De Smurven, van de Storm-serie tot allerlei avontuurlijke sci-fi-stripseries. In het begin begreep ik natuurlijk niet alle woorden of waar de verhalen exact over gingen, maar uit de plaatjes kon ik wel de grote lijnen van het verhaal begrijpen en de rest werd aangevuld door mijn eigen fantasie. Heerlijk vond ik het, lekker rustig in dat hoekje. Al snoepend las ik het ene stripboek na het andere. Tegen sluitingstijd koos ik de twee beste stripboeken om mee naar huis te nemen.

Ik ervoer op die manier de vrijheid en de rust als compensatie voor de woelige tijden voor en na de vlucht per boot uit Vietnam. Een aanvulling en troost voor het gat dat was ontstaan door het verlies van mijn vader vlak voordat we gingen vluchten. Ik was dertien toen mijn vader overleed aan ondervoeding en ziekte in een van de vele heropvoedingskampen waar veel Zuid-Vietnamese ex-militairen gevangen zaten, samen met de zogenaamde dissidenten. Vlak na de dood van mijn vader nam mijn moeder het moedige besluit om te vluchten, er was immers geen toekomst voor ons in Vietnam. Wij waren door het Vietnamese communistische regime bestempeld als dissidenten en aanhangers van het oude regime. Daar blijven was onmogelijk en zo verkozen wij de vrijheid door vele gevaren te trotseren.

Met de jaren veranderde mijn keuze voor boeken. Ik las steeds meer echt Nederlandse literaire boeken, dat moest ook van school. Een vlucht regenwulpen van Maarten 't Hart, De stille kracht van Louis Couperus, De vierde man van Gerard Reve, enzovoort. Zodoende leerde ik het Nederlands en de Nederlandse literaire cultuur kennen. Die periode had veel invloed op mijn vrij rustige, observerende karakter en fantasierijke manier van denken.

Tijdens mijn studiejaren aan de hts in Utrecht ging ik steeds minder vaak naar mijn favoriete plekje in het hartje van Utrecht, aan de Oudegracht. Mijn aandacht en interesse gingen toen over naar andere studiebezigheden en de bijbaantjes om mijn studie mee te betalen. Ondanks dat kwam ik nog af en toe naar mijn favoriete plek van rust. Soms, bij mooi, warm weer, stonden de ramen open en kon ik vanuit die hoek kijken naar de wereld buiten, genietend van het mooie klokkenspel van de Domtoren en de vrolijke muziek van het langsrijdende draaiorgel.

Na vier jaar studeerde ik in 1991 af aan de hts in de studierichting Informatica en ging werken voor een grote financiële instelling in Amsterdam, waar ik tot op de dag van vandaag werk. Mijn indruk van Amsterdam is anders dan die van Utrecht: veel drukker, hectischer en afstandelijker in vergelijking met die gemoedelijke, provinciale stad Utrecht die diep in mijn hart mijn stad is gebleven.

Tijdens mijn -meer dan drieëntwintig jaar lange -carrière had ik verschillende IT-functies gehad en gaandeweg veranderde ik noodgedwongen van richting, omdat mijn IT-carrière na vele rondes van reorganisaties en bezuinigingen uiteindelijk ophield te bestaan. Ik solliciteerde intern en werd aangenomen bij een administratieve organisatie, op de interne controleafdeling die later de chique naam Operational Risk Management kreeg. Bij elkaar heb ik tot nu toe zestien jaar met veel plezier gewerkt als Risk Manager. Ik ben in 2006 door mijn manager voorgedragen als High Potential en in 2007 Talent geworden van de financiële instelling. Onder mijn collega's sta ik bekend als een betrouwbare en toegewijde Subject Matter Expert. Ondertussen verdiep ik me in het vak en heb ik allerlei titels behaald: CISSP, CISM, CRISC, CISA. Ik heb nog steeds veel plezier in mijn werk. Dit hoop ik nog lang te kunnen doen om op deze manier mijn bijdrage te leveren aan de maatschappij en aan mijn stad.

Gedurende mijn studiejaren en de beginjaren van mijn werk was ik nogal actief als vrijwilliger om Vietnamese vluchtelingen die net gevestigd waren in Houten, op te vangen en te helpen hun draai te vinden. Daarnaast ben ik acht jaar actief geweest als secretaris in het bestuur van de Vietnamese Vereniging in Houten en ik leidde daarnaast ook de Vietnamese jongerengroep. Ik was een soort oudere broer die de jongeren aanstuurde bij het organiseren van uitjes, zomer- en sportactiviteiten, feestjes en de jaarlijkse, grotere evenementen, zoals Oud en Nieuw.

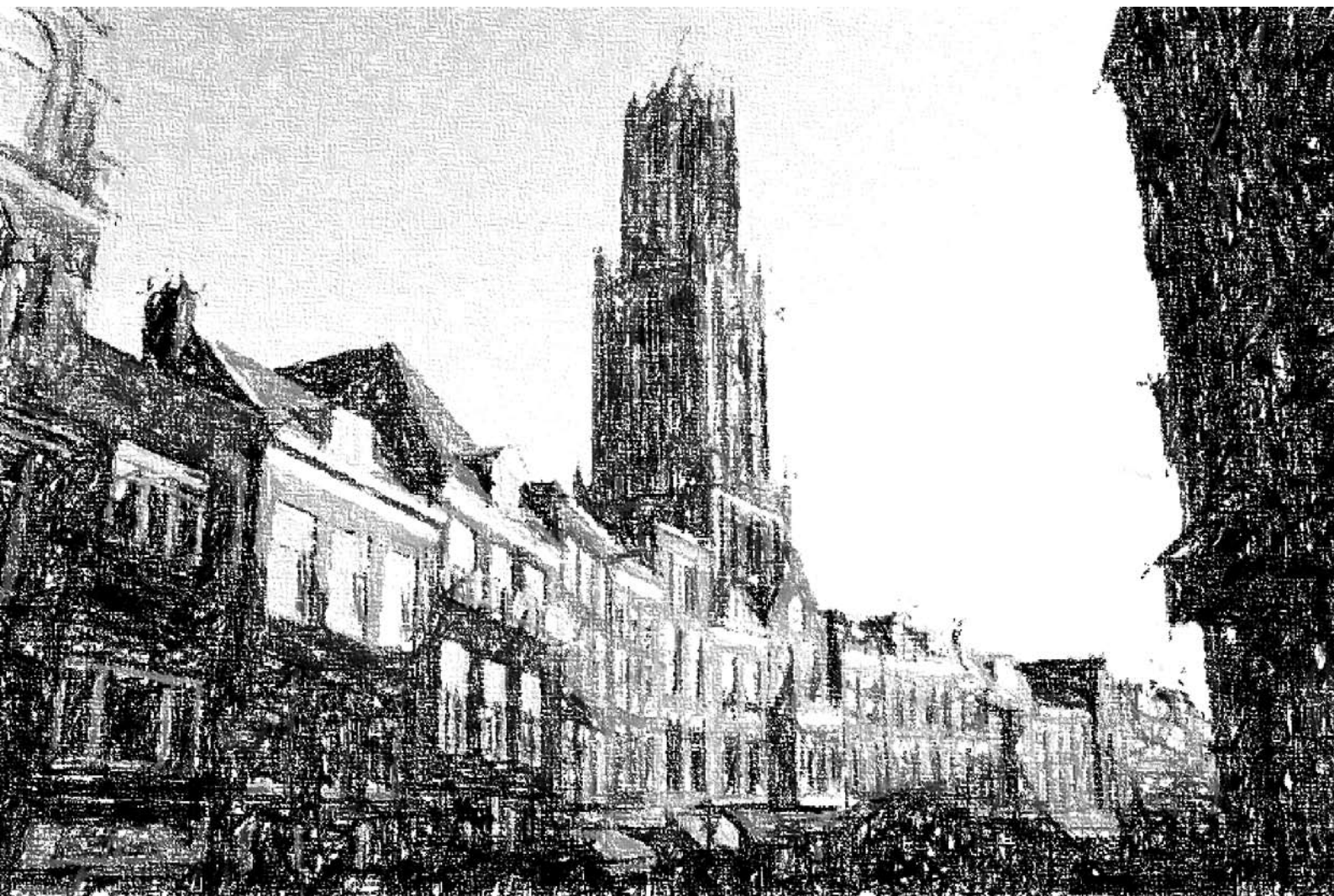
Met dankbaarheid denk ik terug aan die tijd; aan de juf die mij de weg heeft gewezen, niet alleen naar de bibliotheek – die mooie plek van rust en troost -en de Nederlandse taal, maar ook de weg naar de Nederlandse literatuur en cultuur.

Het lezen van veel boeken heeft mij erg geholpen bij het schrijven van vele rapporten, richtlijnen, procedures en memo's; de hoofdproducten van mijn werkzaamheden. Ze waren en zijn nog steeds mijn grootste bijdragen aan het bedrijf. Al mijn kennis en kunde wordt enkel en alleen zichtbaar gemaakt door geschreven woorden, mijn eigen geschreven woorden. Woorden staan aan de basis van mijn werk en carrière, woorden die ik jaren daarvoor gelezen en geleerd heb vanuit dat kleine leesboekje in de bibliotheek, aan die mooie Oudegracht van Utrecht.

Al mijn successen heb ik ook te danken aan twee belangrijke vrouwen in mijn leven. Als eerste mijn moeder, die alle gevaren heeft getrotseerd door te vluchten. Haar moed, toewijding en vele offers om ons een mooie toekomst te geven in Nederland: dat is haar grote aandeel in mijn bijdragen aan de maatschappij. Als tweede mijn vrouw, die mij alle ruimte heeft gegeven om mijn carrière op te bouwen en die mij onvoorwaardelijk ondersteund heeft in mijn persoonlijke en professionele ontwikkeling. Zij is een liefdevolle en toegewijde moeder voor mijn kinderen en de pilaar van het gezin.

Biografie

Tuan-Anh Pham is in 1966 geboren in Vietnam, in een gezin met vier kinderen; hij had twee oudere zussen en een jongere broer. Zijn vader was legerarts en zijn moeder was verpleegster tijdens de Vietnamoorlog van 1965-1975. In 1979, op zijn dertiende, is hij samen met zijn zus en het gezin van zijn oom en tante per boot gevlucht uit Vietnam en ze werden opgepikt door een Nederlands schip. In 1980 kwamen ze als vluchtelingen naar Nederland en werden ondergebracht in een opvangkamp en klooster in Baarle-Nassau. Na drie maanden werden ze overgeplaatst naar een ander opvangkamp, in Bennekom. Eind 1980 mochten ze zich vestigen in Houten. In 2000 verhuisde Tuan-Anh naar De Meern en in 2003 trouwde hij met Tiffany. Ze hebben samen twee prachtige kinderen en wonen nog steeds heel gelukkig in De Meern.

Nguyen Thi Le Thuy

*Đêm Chôn Dầu Vượt Biển
Châu Đình An*

Đêm nay anh gánh dầu ra biển anh chôn
Anh chôn, chôn hết cả những gì của yêu thương
Anh chôn, chôn mỗi tình chúng mình
Gửi lại em trăm nhớ ngàn thương
Hò ơi! Hò ơi! tạm biệt nước non
Đêm nay đêm tối trời anh bỏ quê hương
Ra đi trên chiếc thuyền
Hy vọng vượt trùng dương
Em đâu đâu có ngò đêm buồn
Bỏ lại em cay đắng thật thương
Hò ơi! Hò ơi! tạm biệt nước non
Anh phải bỏ đi thấp lên ngọn lửa hy vọng
Anh phải bỏ đi để em còn sống
Anh phải rời xa mẹ Việt Nam đau đớn
Quê mình rồi đây em có đợi chờ
Anh tạm rời xa nước non mình yêu kiều
Phố phường thân yêu người quen hàng xóm
Mong vượt biển Đông mà lòng anh tan nát
Núi mờ mờ xa ôi ngọn núi ở quê hương!
Đêm nay anh gánh dầu ra biển anh đi
Ra đi trên sóng cuộn thấy gì ở quê hương
Xa xa ôi núi mờ xa dần
Một giọt nước mắt khóc phận thân
Hò ơi hò ơi phận kẻ lưu vong
Hò ơi hò ơi phận kẻ lưu vong
Đêm nay trên bản đồ có một thuyền ra đi
Hiên ngang trên sóng gào tự do đón chào
Xin chào tự do với nỗi niềm cay đắng
Nhìn lại bên bờ nước non mình môi mặ
khóc nghẹn ngào!!!
Hò ơi! Hò ơi! tạm biệt nước non

Gezongen door mevrouw Nguyễn Thị Lệ Thùy
Gitaar gespeeld door de heer Tuấn Trần

Dit liedje gaat over de vlucht met de boot.

Một Chút Quà Cho Quê Hương Việt Dzũng

Em gửi về cho anh dăm bao thuốc lá
Anh đốt cuộc đời cháy mòn trên ngón tay
Gửi về cho mẹ dăm chiếc kim may
Mẹ may hộ con tim gan quá đọa đầy
Gửi về cho chị dăm ba xấp vải
Chị may áo cưới hay chị may áo tang
Gửi về cho em kẹo bánh thên thang
Em ăn cho ngọt vì đời nhiều cay đắng
Con gửi về cho cha một manh áo trắng
Cha mặc một lần khi ra pháp trường phơi thân
Gửi về Việt Nam nước mắt đong đầy
Mơ ước một ngày quê hương sẽ thanh bình

Em gửi về cho anh một cây bút máy
Anh vẽ cuộc đời như ước vọng mong manh
Gửi về cho mẹ dăm gói chè xanh
Mẹ pha hộ con nước mắt đã khô cần
Gửi về cho chị hộp diêm nhóm lửa
Chị đốt cuộc đời trong hoang lạnh mù sương
Gửi về cho em chiếc nhẫn yêu thương
Em bán cho đời tìm đường vượt biên
Con gửi về cho cha vài viên thuốc ngủ
Cha rũ cuộc đời trong xứ tù chung thân
Gửi về Việt Nam khúc hát ân cần
Mơ ước yên lành trong giấc ngủ da vàng....

Gezongen door mevrouw Nguyễn Thị Lệ Thùy
Gitaar gespeeld door de heer Tuấn Trần

**Dit liedje gaat over presentjes sturen naar Vietnam.
Verscheurd door de oorlog en gescheiden leven ver van elkaar.**

